

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA SPOLEČENSKÝCH VĚD

Bakalářská práce

Jan Popelář

**Historie vybraných škol na Lanškrounsku a významné osobnosti
tohoto regionu**

Olomouc 2021

vedoucí práce: PhDr. Pavel Kopeček, Ph.D.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Historie vybraných škol na Lanškrounsku a významné osobnosti tohoto regionu“ vypracoval samostatně a s použitím uvedené literatury a pramenů.

V Lanškrouně dne 28. 5. 2021

Děkuji PhDr. Pavlu Kopečkovi, Ph.D. za odborné vedení práce, poskytování rad a za cenné připomínky. Dále bych chtěl poděkovat PaedDr. Marii Borkovcové za spolupráci při získávání historických pramenů. V neposlední řadě bych rád poděkoval ředitelům škol, kteří mi poskytli rozhovor.

Obsah

Úvod	6
1. Lanškrounsko.....	7
1.1 Lanškroun	7
2. Historie a osobnosti škol na Lanškrounsku	8
2.1 Počátky historie škol na Lanškrounsku.....	8
2.2 Česká škola v Lanškrouně	9
2.2.1 Vznik české školy.....	9
2.2.2 Dvě osobnosti, které se zasloužily o vznik české školy v Lanškrouně.....	10
2.2.2.1 Gustav Habrman (1864-1932).....	10
2.2.2.2 Jindřich Metelka (1854-1921)	11
2.2.3 Nová budova české školy.....	12
2.2.4 Nynější podoba školy	12
2.2.5 Významný učitel školy – Vlastimil Schejbal	13
2.2.6 Obsah rozhovoru s Mgr. Oldřichem Strnadem	15
2.3 Historie Gymnázia Lanškroun	16
2.3.1 Vznik Gymnázia.....	16
2.3.2 Návštěva císaře Františka Josefa I. v Lanškrouně.....	19
2.3.3 Gymnázium od konce 19. století až po období socialismu	20
2.3.4 Obsah rozhovoru s ředitelkou RNDr. Věrou Šverclovou	20
2.4 Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Lanškroun	22
2.4.1 Historie školy	22
2.4.2 Škola po sametové revoluci.....	23
2.4.3 Obsah rozhovoru s Doc. Ing. Ladislavem Maixnerem, CSc.....	24
2.5 Školství v Horní Čermné	27
2.5.1 Horní Čermná.....	27
2.5.2 Evangelická škola.....	28
2.5.3 Vznik měšťanské školy	29
2.5.4 Významní učitelé a ředitelé škol v Horní Čermné	30
2.5.4.1 Václav Vančura	30
2.5.4.2 Vincent Vašíček.....	30
2.5.4.3 František Socha.....	31
2.5.4.4 Věra Dušková	31
2.5.5 Obsah rozhovoru s Mgr. Drahuší Rejentovou.....	32
2.6 Základní škola Jindřicha Pravečka Výprachtice	34

2.6.1 Počátky školství ve Výprachticích	34
2.6.2 Založení měšťanské školy ve Výprachticích.....	35
2.6.3 Škola v období první republiky	37
2.6.4 Škola během druhé světové války (1939-1945).....	37
2.6.5 Škola v období socialismu.....	38
2.6.6 Porevoluční období	39
2.6.7 Jaroslav Tušla – vlastivědný učitel a ředitel školy	40
2.6.8 Obsah rozhovoru se zástupcem ředitele Mgr. Jiřím Formánkem.....	41
Závěr.....	43
Archivní zdroje	44
Knižní zdroje	45
Internetové zdroje	47
Seznam příloh.....	48
Anotace.....	57

Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá tématem historie významných škol a jejich osobností v mikroregionu Lanškrounsko. Toto téma jsem se rozhodl zpracovat z důvodu nedostupnosti některých informací a pramenů pro veřejnost a také jako poskytnutí informací o tom, jak pracné může být založení školy a její udržování a jak důležité je v ní postavení a osobnost ředitele školy.

Ve své bakalářské práci chci z výše uvedených důvodů zmapovat historii škol od jejich vzniku či první zmínky v historických pramenech po současnost. Jelikož jsou pedagogové často spjati nejen s působením ve školství, ale také s politickým a kulturním životem v obci, zajímal jsem se taktéž v rámci historie škol o jejich významné osobnosti.

V první kapitole je krátce popsán mikroregion Lanškrounsko. Součástí této kapitoly je také podání základních informací o správním městě tohoto regionu, jímž je město Lanškroun.

Hlavním předmětem následujících kapitol a podkapitol, které se k ní vážou, jsou nejdůležitější školy v mikroregionu Lanškrounsko. Při výběru škol jsem se zaměřil na školy, které mají dlouholetou historii, jsou zajímavé okolnostmi svého vzniku či vývoje nebo jsou něčím unikátní. U těchto škol popisují jejich historii od úplného začátku až po dobu po roku 1989. V jednotlivých podkapitolách jsou shrnuta období škol a jejich postupný vývoj. Dále jsou shrnuty také významné události, které školu zásadně ovlivnily. Součástí jednotlivých škol jsou také osobnosti, jež jsou se školou úzce spjaty. Moderní dějiny škol představují prostřednictvím rozhovorů s vedoucími pracovníky škol, kteří řídili školu mnoho let a mají letité zkušenosti. Prezentují postoje a názory ředitelů, zároveň dávám náhled do rozvoje škol na Lanškrounsku v posledních 40 letech. Také nastiňuji jejich profesní život v mikroregionu Lanškrounsko.

V procesu psaní své bakalářské práce jsem využil vícezdrojového sběru informací, a to ze sborníků, almanachů, archivních spisů, publikací a také z volně přístupných informací získaných na webových stránkách. Mnoho údajů bylo také získáno z rozhovorů s řediteli škol.

Cílem mé bakalářské práce je zmapování významných škol, jejich historie i současnosti a osobností, které jsou se školami úzce spjaty. Dále také umožnění nahlédnutí do chodu práce ředitelů škol a zjištění jejich přínosu pro školu, pohled do historie, současnosti a v neposlední řadě náhled na vzdělávání.

1. Lanškrounsko

Lanškrounsko je region nacházející se v okrese Ústí nad Orlicí. Správním městem tohoto území je Lanškroun, který měl k roku 2015 10 178 obyvatel. V roce 2011 čítal tento celek 22 obcí s 22 991 obyvateli. Region je tvořen těmito obcemi: Albrechtice, Anenská Studánka, Cotkytle, Čenkovice, Damník, Dolní Čermná, Horní Čermná, Horní Heřmanice, Horní Třešňovec, Krasíkov, Lubník, Luková, Ostrov, Petrovice, Rudoltice, Sázava, Strážná, Tatenice, Trpík, Výprachtice, Žichlínek. Tímto regionem také prochází hlavní evropské rozvodí Severního a Černého moře, které prochází přes Bukovou horu (958 m. n. m.). Poblíž této hory se nachází lyžařský areál Čenkovice, který je v Pardubickém kraji největší. Rozvodí dále pokračuje přes Mariánskou horu (502 m. n. m.) a přírodní rezervaci Třebovské stěny až po Třebovické sedlo nacházející se v jihozápadním výběžku Lanškrounska. Zajímavostí je, že toto sedlo s výškou 438 m. n. m. je v evropském rozvodí Labe-Dunaj nejnižším místem.¹

1.1 Lanškroun

K založení města došlo ve 2. polovině 13. století² a jeho jméno „Landeskrona“, což v překladu znamená „Zemská koruna“, značilo význam sídla na hranicích Čech, Moravy a Slezska. Lanškroun se nachází v Lanškrounské kotlině v nadmořské výšce kolem 380 m. n. m. V polovině 19. století bylo město sídlo okresního hejtmanství a okresního soudu a do roku 1960 se jednalo o město okresní, ale poté bylo připojeno k okresu Ústí nad Orlicí. V dnešní době má Lanškroun přibližně 10 000 obyvatel a je městem moderního vývoje. V rámci mezinárodního partnerství město spolupracuje s polským Dzierzoniówem, Serockem a s městem na severu Slovenska – Kežmarokem.³

¹ Více o mikroregionu. *Svazek obcí Lanškrounsko* [online]. Lanškroun: Svazek Lanškrounsko, 2021 [cit. 2021-04-04]. Dostupné z: <https://www.dso-lanskrounsko.cz/lanskrounsko-vice>

² První písemná zmínka pochází z roku 1285.

³ O městě Lanškroun. *Město Lanškroun* [online]. Lanškroun: Městský úřad Lanškroun, 2015 [cit. 2021-04-04]. Dostupné z: <https://www.lanskroun.eu/o-meste-lanskroun/d-2328/p1=2546>

2. Historie a osobnosti škol na Lanškrounsku

2.1 Počátky historie škol na Lanškrounsku

Historie škol na Lanškrounsku se datuje už od roku 1300, kdy byla zaznamenána první zmínka o škole. V této době byly nejdůležitějšími středisky vzdělávání kostely a školy. Tehdy byl velmi významný klášter kanovníků sv. Augustina v Lanškrouně. S jeho jménem jsou spojeni posluchači na vídeňské univerzitě jako např. Nicolaus de Lanczkrona, Stephanus Petri de Lanczkrona, Michael Nicolai de Lanczkrona nebo Johannes de Johnstroff. Roku 1401 vydal litomyšlský biskup Jan V. listinu, ve které stanovil, že nynější naturální odměna bude změněna na peněžitou, a to v podobě 4 kop grošů českých. Tuto odměnu dostane „rector scolae Lanczkronu“, ale jen s podmínkou, že bude o Vánocích zpívat a hrát na varhany.⁴

Jako další vzdělávací instituce se uvádí bratrská škola. Během vzniku této školy do Lanškrouna zavítal Tomáš Němec z Lanškrouna, jenž byl kazatelem německého jazyka. Dalším výborným pedagogem, kterého by bylo dobré zmínit je kazatel Michael Weisse, který zde působil v 16. století. Hlavními osobami, které bratrskou školu v Lanškrouně navštěvovaly byli mladí urození páni. Po ukončení třicetileté války byla tato instituce přesunuta do Zábřeha na panství pánů z Boskovic z důvodu pronásledování. V této nesnadné době nestačil učitelský plat na uživení rodiny, a proto musel učitel dělat více povolání najednou. Písař, kostelník, zpěvák na pohřbech nebo varhaník se řadily mezi přivýdělečné činnosti. Škola ani neměla stálé místo pro vyučování, takže se často vyučovalo v soukromých domech nebo dokonce i od roku 1789 na radnici.⁵

V těchto letech vznikají školy v obcích na Lanškrounsku. Jako nejdůležitější můžeme zmínit: 1601 – Damníkov, 1664 – Žichlínek, 1683 – Rudoltice, 1686 – Čenkovice, 1760 – Hylváty a Anenská Studánka, 1770 – Sázava a 1793 – Dolní Třešňovec. V roce 1793 vznikla na Lanškrounsku elementární škola a v roce 1874 bylo v Lanškrouně otevřeno gymnázium. Na tomto gymnáziu studovalo mnoho studentů z různých států Evropy jako je např. Rumunsko, Maďarsko, Prusko. Na gymnáziu samozřejmě studovali i občané Rakouska-Uherska.

⁴ BORKOVCOVÁ, Marie. Počátky historie škol na Lanškrounsku. In: BORKOVCOVÁ, Marie, ed. *Lanškrounsko: Vlastivědný sborník městského muzea Lanškroun*. Lanškroun: Městské muzeum Lanškroun, 2011, s. 47. ISBN 978-80-254-2609-8.

⁵ *Lanškrounský kulturní zpravodaj: Květen 1972*. Lanškroun: Jednotný závodní klub ROH, 1972. s. 10-11.

V Lanškrouně byla také otevřena v roce 1872 Tkalcovská odborná škola na ulici Komenského. Škola byla v té době velmi dobře vybavena jak učebnami, tak i dílnami a zařízeními v nich. V roce 1908 byla přestěhována na ulici B. Smetany. Tato škola již dnes neexistuje a na jejím místě se nachází Základní škola Smetanova Lanškroun.⁶

2.2 Česká škola v Lanškrouně

2.2.1 Vznik české školy

V první polovině 20. století byl Lanškroun z velké většiny obýván německým obyvatelstvem. V roce 1921 proběhlo sčítání lidu a ukázalo se, že 5379 obyvatel z 6518 se hlásí k německé národnosti. Poté, co vznikla první republika snažila se česká menšina v pohraničí prosadit své požadavky ve vzdělání. Díky Lorencovi, jenž byl členem zdejšího národního výboru se vytvořil prozatímní soupis 150 českých dětí. Rodiče těchto dětí vyžadovali prostřednictvím národního výboru a Národní jednoty severočeské, což byla organizace, jež podporovala Čechy v pohraničních oblastech, vytvoření matiční školy v Lanškrouně. Tato škola měla mít své prostory na místě staré tkalcovské školy na ulici Komenského. V roce 1919 obdržela žádost o vytvoření školy nadace Ústřední matice školská, jež byla založena roku 1880 a jejímž účelem bylo podporovat vznik českých škol v pohraničí, a Národní jednota severočeská. Daná nadace se založením školy souhlasila a pověřila učitele Josefa Hájka, aby připravil první kroky k založení. Žádost o vytvoření školy ovšem zamítla lanškrounská radnice s odůvodněním, že se v dané budově již nacházejí německé školy.⁷

Dr. Jindřich Metelka, který předsedal zemské školní radě a byl odborníkem na menšinové školství, Čechům v Lanškrouně pomohl, neboť napsal okresnímu hejtmanovi dr. Bláhovi zprávu, ve které nařizoval, aby byly v budově lanškrounského gymnázia okamžitě uvolněny prostory, přesněji tři místnosti, pro českou školu s mezním datem 27. 3. 1919. Díky městu Česká Třebová a obci Parník byl sehnán nezbytný nábytek pro českou školu. Ústřední

⁶ BORKOVCOVÁ, Marie. Počátky historie škol na Lanškrounsku. In: BORKOVCOVÁ, Marie, ed. *Lanškrounsko: Vlastivědný sborník městského muzea Lanškroun*. Lanškroun: Městské muzeum Lanškroun, 2011, s. 47. ISBN 978-80-254-2609-8.

⁷ BOČKOVÁ, Renata ml. Střety Čechů s Němci v souvislosti se získáváním prostorů pro českou školu v Lanškrouně v letech 1919-1922. In: BORKOVCOVÁ, Marie, ed. *Lanškrounsko: Vlastivědný sborník městského muzea Lanškroun*. 11. ročník. Lanškroun: Městské muzeum Lanškroun, 2013, s. 25. ISBN 978-80-254-2609-8.

matice česká následně sehnala úřední knihy, sešity a zbylé věci a pomůcky. Informace o založení české školy byla zmíněna i v novinách, a tak škola začínala dostávat i dary od soukromých osob. Novým předběžným správcem školy se stal J. St. Loučka, který učil v Orličkách. Gymnázium ani městská rada nesouhlasily s poskytnutím prostor a domnívaly se, že hejtmanovo rozhodnutí o poskytnutí prostor je protizákonné. Jelikož se německé obyvatelstvo bálo, že by lanškrounské gymnázium mohlo zaniknout, nakonec svolili k poskytnutí místností v bývalé tkalcovské škole. Budova této školy na ulici Komenského stojí dodnes. Okresní politická správa dala 25. března 1919 J. St. Loučkovi vědět o získání prostor pro školu a 7. dubna už začala česká škola vyučovat. Oficiální povolení dostala škola až 7. května 1919. Tak byla v Lanškrouně vytvořena soukromá menšinová škola pod patronací Ústřední matice školské.⁸

2.2.2 Dvě osobnosti, které se zasloužily o vznik české školy v Lanškrouně

2.2.2.1 Gustav Habrman (1864-1932)

Gustav Habrman byl českotřebovský rodák, od mládí člen sociálně-demokratické strany a významný politik. V osmdesátých letech 19. století byl vězněn a od začátku devadesátých let až do roku 1897 žil ve Spojených státech amerických. Poté, co se vrátil do rodné země, se stal redaktorem novin Rovnost nebo Nová doba. V roce 1907 se dokonce stal poslancem Říšské rady. Během první světové války byl v kontaktu se zahraničním odbojem a také s T. G. Masarykem. Co se týče jeho stranické pozice, patřil k jednomu z nejhlavnějších odpůrců tehdejšího předsedy sociální demokracie a pozdějšího zakladatele KSČ Bohumíra Šmerala. Poté, co po válce vzniklo Československo se stal prvním ministrem školství, a to v letech 1918-1920. Následně ještě působil od roku 1921 do roku 1925 jako ministr sociální péče. Habrman se během svého působení na ministerstvu podílel na vzniku české menšinové školy v Lanškrouně. V roce 1919 za Habrmanova pobytu v České Třebové se s ním sešli Češi z Lanškrouna a žádali ho o podporu vzniku české školy. Habrman přislíbil, že založení školy bude podporovat. V Lanškrouně ale stále nemohli najít vhodnou budovu pro danou školu, a tak se pánové Josef Lorenc a Vojtíšek vydali za národní výbor a Národní jednotu severočeskou za

⁸ Tamtéž s. 25.

Habrmanem do Prahy na ministerstvo. Habrmanovi byl jeho slib připomenut, ale odmítl jakkoliv zakročit ve prospěch lanškrounských Čechů. Situaci se v následujících měsících podařilo vyřešit s pomocí politika Jindřicha Metelky a Gustav Habrman, již jako pouhý poslanec, navštívil novou budovu české školy v Lanškrouně dne 26. září 1931 a konstatoval, že je rád, že došlo k založení této školy.⁹

2.2.2.2 Jindřich Metelka (1854-1921)

Jindřich Metelka byl profesor vyučující na středních školách, cestovatel, zeměpisec a také politik. V letech 1909-1911 byl poslancem v Říšské radě a následně byl během první světové války členem československého odboje. Po vzniku Československa byl člen revolučního Národního shromáždění. Mezi jeho přednosti patřila znalost menšin na území Československa. Díky němu byl v roce 1919 vydán tzv. Metelkův zákon, který měl velmi vysoký význam pro menšinové školství na území Československa. Co se týče jeho přínosu pro orlickoústecký region, stojí za zmínku jeho pomoc lanškrounské delegaci, která za ním v roce 1919 přijela ohledně prostor pro českou školu v Lanškrouně. U Habrmana, tehdejšího ministra školství, neuspěla. Jindřich Metelka, předseda Zemské školské rady, lanškrounským Čechům okamžitě vyhověl a vydal nařízení politickému správci v Lanškrouně, aby poskytnul nevyužité prostory německého gymnázia pro menšinovou školu. Je nutné také zmínit, že dr. Metelka je podepsán pod oficiálním povolením školy a díky jeho úsilí bylo zřízení české školy v Lanškrouně rapidně zrychleno.¹⁰

Zde je vyjádření zemské školní rady včetně Metelkova podpisu pod číslem 176 ze dne 7. května 1919: „*Zemská školní rada povoluje na základě svého sborového usnesení ze dne 15. dubna 1919 ve smyslu §70 zákona ze dne 14.5. 1869 č. 62 ř. z., aby spolek Ústřední matice školská v Praze zříditi směl v Lanškrouně soukromou školu obecnou s českým jazykem vyučovacím podle osnovy vyučovací platné pro školy veřejné a zmocňuje okresní školní radu, aby dala svolení k otevření této školy. Při tomto povolení přihlíží zemská školní rada k tomu, že soukromá škola bude umístěna v budově staré tkalcovské školy, kteráž určena byla pro účely školské svého času již uznána způsobilou pro vyučování. Navrzení učitelé Jan Loučka a ind.*

⁹ BOČEK, Petr. Dvě osobnosti, které se zasloužily o vznik české školy v Lanškrouně. In: BORKOVCOVÁ, Marie, ed. *Lanškrounsko: Vlastivědný sborník městského muzea Lanškroun. 3. ročník. Lanškroun: Městské muzeum Lanškroun, 2005, s. 19. ISBN 978-80-254-2609-8.*

¹⁰ Tamtéž s. 19.

Učitelka Marie Bísková prokázali příslušnými vysvědčeními svou odbornou způsobilost. Od zvláštního průkazu mravní bezúhonnosti upouštíme z toho důvodu, že obě síly učitelské jsou ve službách školních.

*Ohledně vyučování náboženství nechť spolek Ústřední matice školské, maje na zřeteli výnos ministerstva školství a národní osvěty ze dne 25. 11. 1918 č. 214, náš oběžník ze dne 7. prosince 1918 č. III. B 2385-86513, věc s příslušnou správou duchovní projedná. Opis našeho
Za zemskou školní radu: dr. Metelka¹¹*

2.2.3 Nová budova české školy

V následujících letech přibývali žáci a prostory bývalé tkalcovské školy přestávaly být dostatečné a bylo nutné postavit novou školu. Roku 1924 nakonec komise vybrala pozemky mezi kostelem sv. Anny a Anenským dvorem na louce v nynější Dobrovského ulici. Pozemky patřily panu Erxlebenovi, ale po jeho smrti byly vyvlastněny a 12. září 1927 mohla firma Kratochvíl a Veselý z Pardubic započít stavbu nové školy založenou na projektu Dr. M. Babušky z Prahy. Stavba byla za dva roky dokončena a k jejímu slavnostnímu otevření došlo 15. září 1929.¹²

Takto se o otevření školy zmínil časopis Naše menšiny v 10. čísle z roku 1929: „*Nová škola, ležící v České čtvrti při silnici k Šilperku, je všeobecně uznávána za jednu z nejkrásnějších škol v širokém okolí. Jsou v ní umístěny: 3 třídy školy obecné, 3 třídy školy měšťanské, mateřská škola a česká všeobecná živnostenská škola pokračovací, zřízená od 1. října 1929. Má kromě obvyklých místností krásnou tělocvičnu, kuchyň, jídelnu, pracovny a dílny pro ruční práce ženské i výchovné. Jediným dojmem působí vymalování chodeb, jež těší se živé pozornosti návštěvníků. Ke hlavní budově je přistavěn byt ředitelův s překrásnou vyhlídkou, pod ním je umístěna mateřská škola.*“¹³

2.2.4 Nynější podoba školy

¹¹ Tamtéž s. 19.

¹² Historie. ZŠ Dobrovského [online]. Lanškroun: ZŠ Dobrovského 630, Lanškroun, 2021 [cit. 2021-04-04]. Dostupné z: <https://www.zslado.cz/index.php/o-nas/historie>

¹³ Tamtéž.

V dnešní době se v budovách nachází škola Základní škola Lanškroun, Dobrovského 630, okr. Ústí nad Orlicí. Škola má dvě budovy, které se nacházejí v uzavřeném areálu. V tomto areálu se též nachází školní zahrada, školní hřiště, jídelna Madoret a také krytý plavecký bazén.¹⁴

Jedná se o úplnou základní školu, která má devět ročníků, které se člení na první a druhý stupeň. Ředitelkou školy je Mgr. Dana Krátká a ve školním roce 2019/2020 školu navštěvovalo 373 žáků.¹⁵

2.2.5 Významný učitel školy – Vlastimil Schejbal

Vlastimil Schejbal se narodil v Moravanech na Pardubicku dne 8. ledna 1919. Vlastimil měl dvě sestry a v jeho 17 letech mu jeho matka, po několika prodělaných nemocech, zemřela. Po dochození obecné školy v rodném městě začal navštěvovat měšťanskou školu v obci Dolní Roveň. Jeho studium bylo ale na začátku třicátých let přerušeno kvůli tzv. handlu¹⁶ v Damníkově u Lanškrouna. Podstata „handlu“ byla v tom, že se dítě podstupující tuto praktiku naučilo cizí jazyk a porozumělo druhé národnosti. Díky této skutečnosti poznal Vlastimil Schejbal i město Lanškroun. Po dokončení studia na měšťanské škole se v roce 1934 rozhodl pro studium na učitelském ústavu v Chrudimi, kde poté roku 1938 odmaturoval.¹⁷

Jelikož byl Vlastimil mladý a nezkušený učitel, nemohl nikde sehnat učitelský post, a proto byl nucen ve firmě Josef Bačina přijmout práci účetního. I přesto, že nedělal povolání, jenž vystudoval, byl stále pozitivně naladěný. Ve volném čase hrál házenou za mužstvo Sokol Moravany a díky tomuto sportu se seznámil s Bohuslavem Modrým, který hrál za jeden pražský oddíl. Je nutné též zmínit, že ve svém volném čase s kamarády nacvičili několik divadelních her. Díky těmto divadelním hrám, které jezdili hrát do sousedních vesnic, potkal v obci Uhersko roku 1940 svoji budoucí choť Věru, kterou si o dva roky později vzal za ženu. V roce 1941 se přeci jen mladý Vlastimil dočkal a získal učitelské místo v obci Moravany. Roku 1942 byl ovšem přeložen do obce Slepotice, kde učil necelé tři roky a ke konci války byl opět přesunut

¹⁴ *Výroční zpráva ZŠ Dobrovského* [online]. Lanškroun: Mgr. Dana Krátká, 2020 [cit. 2021-04-04]. Dostupné z: https://www.zslado.cz/phocadownloadpap/vyrocnizpravy/vyrocnizprava_2019-2020.pdf

¹⁵ Tamtéž.

¹⁶ Výměna českých a německých dětí na jeden rok.

¹⁷ ŠLAHORA, Dušan. Vlastimil Schejbal – Vzácny člověk, vzorný učitel. In: BORKOVCOVÁ, Marie, ed. *Lanškrounsko: Vlastivědný sborník městského muzea Lanškroun*. 5. ročník. Lanškroun: Městské muzeum Lanškroun, 2007. s. 57. ISBN 978-80-254-2609-8.

zpět do Moravan. Je známo, že tato doba byla strašlivá a nejistá z důvodu probíhající druhé světové války, ale Vlastimilovi se podařilo složit odborné učitelské zkoušky, což mu vyneslo aprobaci odborného učitele matematiky a výtvarné výchovy.¹⁸

Konec války byl pro manžele Schejbalovy důležitou událostí. Vláda i prezident republiky vyzvali k opětovnému osídlení pohraničí a Schejbalovým se tato cesta jevila jako řešení jejich finanční krize. Jeden byt jim byl nabízen ve Falknové nad Ohří¹⁹, ale byt se jim tam nelíbil. Druhou nabídku na byt dostali z Lanškrouna. Město Lanškroun se jim zalíbilo i přesto, že dům, který jim byl nabídnut se nenacházel v nejlepším stavu. Manželé Schejbalovi se nakonec rozhodli, že dají šanci bydlení v Lanškrouně na následující dva roky. Vlastimil zde dostal místo matematikáře na měšťanské škole, kde v té době řediteloval Antonín Trkal. Schejbalovým i jejich dětem se nakonec Lanškroun velmi zalíbil a rozhodli se zde zůstat.²⁰

Vlastimil Schejbal nastoupil jako kantor do školy u kostela sv. Anny dne 15. září 1945. Dříve tato škola několikrát změnila svůj název, ale v dnešní době je známa pod názvem Základní škola v Dobrovského ulici. Ve škole byly vykradené kabinetní sbírky, třídní vybavení a byla ve špatném stavu. Vlastimil se ale práce nezalekl a podílel se na obnově materiálního vybavení školy. Dále bylo díky Vlastimilovi ve škole založeno divadlo, pěvecký a modelářský kroužek. Děti rychle poznaly, jak úžasná osobnost Vlastimil Schejbal je. Domů chodil až navečer, neboť doučoval žáky, kterým učivo nešlo. S žáky neměl žádné konflikty a žáci cítili, že on je ten člověk, který je vždy povzbudí a předá jim vše důležité, co do života potřebují.²¹

Úryvek ze vzpomínky Miloslavy Smejkalové dokazuje, jak skvělý kantor Vlastimil byl: *„Pan učitel Schejbal = PAN NĚKDO vstoupil do třídy, žáci se rychle uklidnili, ztichli a plně soustředili. Pan učitel nic nepředstíral, nehrál žádné divadlo, probíhala zcela běžná hodina. A přece byla jiná. Pan učitel nikoho nenapomínal, na nikoho nebyl ironický, oslovoval děti křestními jmény. A ti pubertáči matematiku přímo hltali, luštili ji s nadšením, nikdo se neulejval, naopak, každý chtěl být vyvolán. Oni v matematice, předmětu, který bývá považován za velmi obtížný a žáky ne příliš oblíbený, byli výborní.“*²²

I přesto, že Vlastimil Schejbal s komunistickým režimem nesouhlasil, jako ostatní učitelé chodil na politická školení, žňové brigády a noční výmlaty. Vlastimila Schejbalu toto

¹⁸ Tamtéž s. 57.

¹⁹ Dnešní Sokolov.

²⁰ Tamtéž s. 58.

²¹ Tamtéž s. 58.

²² Tamtéž s. 59.

politikaření a předstírání náklonnosti k režimu vnitřně trápilo. Když se roku 1968 situace v Československu lehce uvolnila, byla zjevná jeho radost. Po srpnové intervenci vojsk Varšavské smlouvy podepsal několik protestních prohlášení proti okupaci, i když si byl vědom, že by o své místo kantora mohl přijít.²³

Vlastimil Schejbal jednoznačně svojí činností ovlivnil život v Lanškrouně. Lze říct, že mnohé školy by Lanškrounu takového pedagoga mohly tiše závidět. Vlastimila bohužel v roce 1974 zasáhla těžká nemoc, která ho přinutila odejít do invalidního důchodu a dne 11. května 1993 obklopen svými blízkými zemřel.²⁴

2.2.6 Obsah rozhovoru s Mgr. Oldřichem Strnadem

Rozhovor se uskutečnil 13. 4. 2021 v kanceláři místostarosty města Lanškroun.

Mgr. Oldřich Strnad byl v letech 1990-2014 ředitelem ZŠ Dobrovského v Lanškrouně a po následném odchodu do důchodu se začal politicky angažovat. Dnes působí jako místostarosta města Lanškroun. Jeho spojitost se školou začala již v době, kdy jeho rodiče koupili dům. Není bez zajímavosti, že tento dům vlastnil Josef Lorenc, jenž se zasloužil o založení této školy.

Pan Strnad započal svoji pedagogickou kariéru na ZŠ Dobrovského (tehdy ZŠ Gottwaldova) roku 1976. Jeho aprobací byly předměty fyzika a základy techniky. Základy techniky vyučuje na škole dodnes. Po sametové revoluci se stal v roce 1990 ředitelem této školy, funkci vykonával 24 let.

ZŠ Dobrovského popisuje jako úplnou základní školu s 18 třídami, s ideální polohou a výborným materiálním zázemím. Škola má dvě budovy, starší původní slouží pro děti 2.stupně, část prostor také Pedagogicko-psychologické poradně, je zde velká tělocvična. Novější budova slouží dětem 1.stupně. Na školních pozemcích se nachází rozlehlá zahrada s arboretem, která slouží i jako venkovní učebna a environmentální stezka, také sportovní hřiště. Dále uvedl, že o založení školy se zasloužil hlavně již výše zmiňovaný Josef Lorenc.

²³ Tamtéž s. 59.

²⁴ Tamtéž s. 59.

Dle slov pana Strnada si nejvíce váží své předchůdkyně ředitelky Hynštové, která ho na školu uváděla. Popisuje ji jako člověka, od kterého se nejvíce naučil. Dále si váží pana Vlastimila Schejbalu, o kterém řekl, že byl ke škole velmi loajální. Pan Strnad si také vybavil, že pan Schejbal nosíval téměř vždy hnědé sako a pod paží si nesl pomůcky do matematických hodin.

Mgr. Oldřich Strnad uvádí, že vlastnosti učitelů jsou za prošílá léta stále totožné, a když člověk nastupuje jako učitel na školu, tak o nich ani neví. Podle slov pana Strnada by měl učitel vidět své povolání jako poslání, službu a nebrat ho jako získanou moc. Učitel by měl sloužit žákům a rodičům, měl by mít umění naslouchat a dělat potřebná rozhodnutí. Dále si pan Strnad myslí, že učitel by si měl získat přirozenou autoritu. Domnívá se také, že řízení školy je totožné jako bylo před sto lety, neboť lidé jsou stále stejní. Jediné změny vnímá v preciznosti vypracovaných školních dokumentů, která byla dříve na vyšší úrovni a ve zvýšené byrokracii, která ztěžuje řízení školy. Pan Strnad uvedl, že za jeho funkčního období byl na škole výborný pedagogický sbor. Byli to nadšení lidé, kteří chtěli nové věci.

Během funkčního období Mgr. Oldřicha Strnada došlo roku 1997 ke kompletní rekonstrukci původní budovy. Přestavělo se celé podkroví, učebna přírodopisu a na škole přibyla nová knihovna. Dále byla v roce 1998 přestavěna druhá budova školy, ve které se dnes nachází bazén se saunou a moderní školní jídelna. Od roku 1997 se datuje spolupráce s partnerskou Szkolou Podstawowou nr. 3 v Dzierzoniowie, která trvá doposud. Během funkčního období pana Strnada došlo také k výraznému zaměření na technickou a polytechnickou výchovu. Kromě vzniku kroužků robotiky bylo zajištěno také zasíťování IT učebny a další digitální úpravy. Na základě podnětu tohoto ředitele na škole probíhá pravidelně každý rok v červnu Festival vědy a techniky určený dětem všech lanškrounských a okolních škol, ale také veřejnosti. Při změnách ve vzdělávacím programu nezapomněl ani na výuku cizích jazyků – anglický jazyk se vyučuje již od první třídy.

2.3 Historie Gymnázia Lanškroun

2.3.1 Vznik Gymnázia

Roku 1849 byla lanškrounskou městskou radou podána žádost o zřízení gymnázia nebo reálné školy. Poté město začalo se zajišťováním peněz, které pokryjí náklady na výstavbu a chod školy. Celkově bylo získáno 23.378 zlatých a z toho 10.000 bylo přímo od města, 7.163 se získalo od obyvatel Lanškrouna ze sbírky, 685 přispěli i obyvatelé z okolních obcí, dva tisíce zlatých daroval kníže Lichtenstein a nakonec stavbu podpořili třemi tisíci mecenáši. I přes vybrání této sumy a dopředu vypracovaného návrhu městskou radou rakouská vláda stavbu nepovolila, protože vybraná částka k výstavbě a fungování školy byla nedostačující.²⁵

Kvůli tomuto rozhodnutí byli lidé, kteří měli zájem o studium na gymnáziu v Lanškrouně, nuceni v následujících letech studovat na ústavech v okolních městech. Nejbližší instituce byly v Chrudimi, Litomyšli a Rychnově, ale studium na těchto ústavech bylo pro lidi z Lanškrouna a okolí velice nákladné.²⁶

Až roku 1872 přišel čestný občan Lanškrouna a zemský školní inspektor P. J. Mareš s obnoveným nápadem na založení gymnázia. Projekt, který Mareš předložil, se obecnímu zastupitelstvu v Lanškrouně líbil a bylo pro jeho realizaci.²⁷

Pro tento plán byl vytvořen i výbor složený z těchto lidí: Josef Benoni, Wilhelm Pernikarz, Josef Langer, Leopold Neugebauer, Vincenz Nagl a starosta města Josef Niederle, který výboru předsedal. Jelikož bylo v zájmu všech gymnázií zřídit co nejrychleji, vydali se vrchní zemský soudní rada, rodák z Lanškrouna Petr Bibus společně se starostou města, Vincenzem Naglem, přimlouvav za založení gymnázia na Zemský úřad v Praze a také do hlavního města tehdejšího Rakousko-Uherska Vídně. S podporou vzniku gymnázia se setkali jak u tehdejšího referenta místodržitelství Dr. Virgila Grohmanna, tak i ministra kultury a vzdělávání Dr. Karla von Stremayra, který otevřeně slíbil podporu daného projektu. Ministr dostal svému slibu a ještě 26. června 1872 oznámil Zemské školní radě v Praze, že gymnázium s německým vyučovacím jazykem bylo císařem Františkem Josefem II. schváleno. Ministerstvo dalo městu pokyn, aby vyhradilo dvě učebny, místnost pro vedení školy a učebnu pro pomůcky.²⁸

²⁵ CHLÁDEK, Jindřich. Sto let gymnasia v Lanškrouně. In: KLEINER, Karel, ed. *Almanach gymnasia v Lanškrouně: k 25. výročí prvních českých maturit a k stému výročí otevření budovy gymnasia*. Lanškroun: Gymnasium v Lanškrouně, 1974. s. 32. ISBN Neuvedeno.

²⁶ ZEŽULA, Jan a Renata BOČKOVÁ. *Almanach gymnázia Lanškroun: k 120. výročí otevření gymnázia*. Lanškroun: ROSA Lanškroun, 1994, s. 11. ISBN neuvedeno.

²⁷ CHLÁDEK, Jindřich. Sto let gymnasia v Lanškrouně. In: KLEINER, Karel, ed. *Almanach gymnasia v Lanškrouně: k 25. výročí prvních českých maturit a k stému výročí otevření budovy gymnasia*. Lanškroun: Gymnasium v Lanškrouně, 1974. s. 33. ISBN Neuvedeno.

²⁸ ZEŽULA, Jan a Renata BOČKOVÁ. *Almanach gymnázia Lanškroun: k 120. výročí otevření gymnázia*. Lanškroun: ROSA Lanškroun, 1994, s. 12. ISBN neuvedeno.

Gymnázium bylo s velkou slávou otevřeno 9. října 1872. Nejdříve se konala slavnostní mše v místním kostele sv. Václava a poté došlo k otevření nového ústavu v prostorách tehdejší měšťanské školy. V prvním školním roce 1872/1873 byly v gymnáziu pouze dvě třídy, ale již v ročníku 1878/79 byla škola úplná.²⁹

Prvním ředitelem se stal Ignác Pokorný, který byl ředitelem až do roku 1883, kdy ho vystřídal rodilý Čech – František Novotný.³⁰

Poté, co bylo gymnázium v Lanškrouně úspěšně uvedeno do provozu nastala otázka, kde bude postavena nová budova gymnázia. Městská komise speciálně vytvořená pro tuto potřebu přišla s pěti návrhy. Nakonec bylo zemským školním radou doporučeno budovu postavit na náměstí na místě, kde stálo pět dřevěných domů a čtyři z nich patřily právovárečnickům (lidem, kteří mohli legálně vařit pivo). Tyto domy byly vykoupeny a stavba mohla začít.³¹

Pro stavbu gymnázia byly důležité tyto dvě osoby: Eduard Jantsch z Vídně, jenž byl projektantem, a Andreas Seifert, lanškrounský stavitel, který stavbu vedl. V roce 1849 zajistil Lanškroun na stavbu gymnázia přibližně 23.000 zlatých, což opravdu nebyl dostatek, neboť konečné náklady na dokončení budovy gymnázia v září roce 1874 se vyšplhaly na 123.603 zlatých a 71 krejcarů.³²

Od 3. až do 5. října 1874 probíhaly oslavy otevření nové budovy. Jelikož se jednalo o velice důležitou a významnou událost, bylo celé město vyzdobeno a na slavnosti se dostavilo veliké množství lidí a mezi nimi i vlivní a význační hosté. K těmto hostům můžeme zařadit zemského školního inspektora Michaela Achnera. Na oslavy dorazil i tehdejší ministr pro kulturu a vzdělávání Karl von Stremayr. Byl ředitelem ústavu se během oslav stal ubytováním pro ministra. Je nutné říct, že oslavy města i styl, kterým byl ministr Stremayr uvítán, se mu velice líbily. Druhý slavnostní den se po konání slavnostní mše (Te Deum) vydal průvod, složený z hudební kapely, vojenského oddílu, spolku veteránů, městského zastupitelstva, ministra a také hasičů, lidí zastupujících různé spolky a dětí navštěvujících školy, směrem ke gymnáziu. Průvod se u gymnázia zastavil, aby si poslechl proslovy. Projev měl starosta města, školní inspektor, ministr školství a v neposlední řadě ředitel ústavu. Poslední den oslav došlo

²⁹ *120 let gymnázia v Lanškrouně*. Lanškroun: Městské muzeum Lanškroun, 1994. s. 1. ISBN Neuvedeno.

³⁰ *Lanškrounský kulturní zpravodaj: Červen 1972*. Lanškroun: Jednotný závodní klub ROH, 1972. s. 13.

³¹ ZEZULA, Jan a Renata BOČKOVÁ. *Almanach gymnázia Lanškroun: k 120. výročí otevření gymnázia*. Lanškroun: ROSA Lanškroun, 1994, s. 12-13. ISBN neuvedeno.

³² *Lanškrounský kulturní zpravodaj: Červenec 1972*. Lanškroun: Jednotný závodní klub ROH, 1972. s. 8.

k předání 165 zlatých pro školní pokladnu od advokáta Moritze. Tato suma byla předána při probíhající hostině.³³

2.3.2 Návštěva císaře Františka Josefa I. v Lanškrouně

Mezi jednu z nejvýznamnějších událostí lanškrounského gymnázia patří návštěva císaře Františka Josefa I. roku 1894. Důvod jeho návštěvy byly hlavně podzimní manévry rakouské armády, které se měly uskutečnit na Lanškrounsku za jeho participace. Lanškrounské gymnázium bylo určeno jako císařovo přechodné ubytování. Lanškrounští si byli vědomi toho, o jak důležitou událost se jedná, a tak bylo gymnázium již v srpnu roku 1894 na návštěvu panovníka připraveno. Pro monarchu byly ve druhém patře vyhrazeny tři místnosti.³⁴

Společenský salón byl zařízen ve stylu Ludvíka XVI., což bylo zřetelně vidět na výběru nábytku, který se v salónu nacházel. Císařova pracovna naproti tomu byla zdobena sametem olivové barvy, jenž je spjat s Ludvíkem XV. Císařova bleděmodrá ložnice obsahovala prvky baroka. Co se týče prvního poschodí gymnázia, v něm byla upravena audienční místnost. Tato místnost obsahovala červený sametový nábytek se saténovými závěsy. Dominantou tohoto sálu se jednoznačně stal křišťálový lustr, na kterém bylo padesát svíček. Úpravám se nevyhnul ani balkon gymnázia. Ten byl osvětlen dvěma lampami a kdo na balkon vešel, stál na perském koberci. Císařově doprovodu posloužily zbylé místnosti v bytu ředitele a třídy v obou poschodích. Tělocvična posloužila jako místnost pro kuchyni.³⁵

Císařský vlak dorazil do Lanškrouna za přivítání slavnostními výstřely a vyzvánění zvonů dne 2. září 1894. Během těchto manévru nedorazil do Lanškrouna pouze sám císař, ale s ním i mnoho významných osobností tehdejšího rakousko-uherského království. Do města zavítaly osoby jako místodržící hrabě Thun, tehdejší ministr války Edmund von Krieghammer, zemský maršál kníže Lobkowitz a také kardinál-arcibiskup hrabě Schönborn. Císař samozřejmě kromě přihlížení vojenským manévrum prošel částí města. Navštívil například zlatnickou továrnu Rudolfa Langera, tabákovou továrnu, tkalcovskou školu a městskou střelnici. Od 3. do 6. září proběhly manévry, kvůli kterým František Josef I. do města přijel. Císař ve večerních

³³ ZEŽULA, Jan a Renata BOČKOVÁ. *Almanach gymnázia Lanškroun: k 120. výročí otevření gymnázia*. Lanškroun: ROSA Lanškroun, 1994, s. 13. ISBN neuvedeno.

³⁴ *120 let gymnázia v Lanškrouně*. Lanškroun: Městské muzeum Lanškroun, 1994, s. 11-12. ISBN Neuvedeno.

³⁵ ZEŽULA, Jan a Renata BOČKOVÁ. *Almanach gymnázia Lanškroun: k 120. výročí otevření gymnázia*. Lanškroun: ROSA Lanškroun, 1994, s. 13-14. ISBN neuvedeno.

hodinách 6. září, za velkých ovací mládeže a spolků, město opustil. Jako vzpomínka na jeho pobyt na lanškrounském gymnáziu byla dne 4. září 1895 vytvořena pamětní deska.³⁶

2.3.3 Gymnázium od konce 19. století až po období socialismu

V červnu roku 1897 bylo výročí 15 let od vzniku gymnázia, což se neobešlo bez oslav. Rok od vzniku Československa, přesněji 14. září 1919, byla ohrožena existence gymnázia v Lanškrouně, neboť se daný školní rok přihlásilo pouhých 55 žáků. Díky včasnému jednání a odjezdu části městské rady na ministerstvo bylo dosaženo odvolání návrhu na zrušení gymnázia. Nedostatek žáků pomohl také vyřešit přechod z gymnázia na reálné gymnázium. Další věcí, která gymnáziu velmi pomohla, byla změna městského příspěvku pro chudší žáky z pouhých 3 tisíc korun na 10 tisíc korun. Tyto změny se výrazně projevily na příchodu studentů a ve školním roce 1933/34 docházelo na tuto školu již 284 žáků.³⁷

Po skončení války a divokém odsunu Němců v roce 1945 se škola velmi změnila. Název školy byl změněn na České reálné gymnázium a v té době se jednalo o jedinou střední školu, která se v Lanškrouně nacházela. I přes všechny tyto změny počet studentů na gymnáziu nadále stoupal a ve školním roce 1947/48 školu navštěvovalo 311 žáků. Během 50. a 60. let škola několikrát měnila název. Škola měla názvy jako „Jedenáctiletá“, „Dvanáctiletá“ a „Střední všeobecně vzdělávací“, ale ve školním roce 1969/70 se začal opět používat název „Gymnázium“, který se používá do dnešních dnů.³⁸

2.3.4 Obsah rozhovoru s ředitelkou RNDr. Věrou Šverclovou

Rozhovor se uskutečnil 12. 4. 2021 on-line formou.

RNDr. Věra Šverclová je ředitelkou Gymnázia Lanškroun od roku 1992. Její pedagogická praxe započala na stejné škole roku 1981 a dodnes vyučuje předměty matematiku a zeměpis. Dle slov paní Šverclové studuje na gymnáziu 290 žáků ve dvou gymnaziálních

³⁶ Tamtéž s. 14-15.

³⁷ *Lanškrounský kulturní zpravodaj: Červenec 1972*. Lanškroun: Jednotný závodní klub ROH. 1972. s. 9.

³⁸ CHLÁDEK, Jindřich. Sto let gymnasia v Lanškrouně. In: KLEINER, Karel, ed. *Almanach gymnasia v Lanškrouně: k 25. výročí prvních českých maturit a k stému výročí otevření budovy gymnasia*. Lanškroun: Gymnasium v Lanškrouně, 1974. s. 34-35. ISBN Neuvedeno.

oborech – 79-41-K/41, což je osmileté studium a 79-41-K/81 čtyřleté studium. Oba obory jsou zaměřeny na všeobecné vzdělání. Na škole vyučuje v současné době 34 kvalifikovaných pedagogů. Na gymnáziu dochází kromě lanškrounských studentů také cca 40% dětí z okolních vesnic. Přesto, že je toto gymnázium počtem studentů menší, dostávají se absolventi na vysoké školy různého zaměření a úspěšně je dokončují. Procento absolventů přijatých na vysoké školy se pohybuje od 95 do 100.

Paní ředitelka se zmiňuje o lidech, kterých si váží, a kteří jsou dle ní významné osobnosti školy. Mezi tyto osoby zahrnuje Mgr. Karlu Zezulovou nebo Mgr. Karla Kleinera, o kterých řekla, že jsou odborníci ve svém oboru a také jsou jako pedagogové velmi důslední. Dále mezi osobnosti školy zahrnuje PhDr. Jaroslava Špačka, Mgr. Růženu Šteflovou a Josefa Černoška.

Dle Věry Šverclové by měl být učitel v dnešní době odborník ve svém oboru, mít všeobecný přehled, být důsledný při vzdělávání dětí, také být spravedlivý, být trochu „nad věcí“ a v neposlední řadě ovládat digitální technologie, jež jsou v dnešní době součástí vyučování téměř na všech školách.

Paní ředitelka uvádí, že škola se v dnešní době již nejspíš nedá řídit jako za jejích předchůdců (tj. před rokem 1989) z mnoha důvodů. Jako hlavní důvod uvedla, že škola dříve neměla právní subjektivitu, takže za vše neodpovídal ředitel školy. V dnešní době ředitel zodpovídá za učitele, žáky, dodržování učebního plánu, bezpečnost, revize, finance atd. Dle jejích slov ředitel ve škole potřebuje zodpovědného zástupce ředitele a účetní, kteří při vedení školy velmi pomohou. Naopak uvedla, že jí práci znesnadňuje dnešní velká byrokracie – výkazy, dotazníky, pokyny nadřízených. Místo administrativy by se mohla věnovat aspektům vzdělávání ve škole.

Za působení Věry Šverclové se ve spolupráci s městem Lanškroun podařilo mnohé vybudovat. Z investičních prostředků města a z provozního rozpočtu školy byly v průběhu posledních 20 let ve škole vybudovány půdní vestavba sloužící jako prostor pro další učebny, přímo u školy sportovní hřiště, studenti mají k dispozici nové šatny. Podařilo se také přebudovat byt školníka na knihovnu a studovnu, zrekonstruovat učebny fyziky a chemie, vybudovat nové šatny u tělocvičny. V neposlední řadě se podařilo úspěšně zmodernizovat internetovou síť ve škole, a to díky spolupráci s Pardubickým krajem, zřizovatelem školy. Do školy je průběžně pořizováno nové vybavení a technika, škola se zapojuje do evropských projektů tzv. šablon. Škola nabízí studentům několik odborných a zájmových kroužků – kroužek robotiky, přírodovědný kroužek, sportovní kroužek. Při škole působí regionálně známý divadelní soubor

Škeble pod vedením Jana Střechy. Studenti reprezentují gymnázium mnoha vystoupeními a divadelními představeními, která připravují pro veřejnost.

2.4 Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Lanškroun

2.4.1 Historie školy

Historie této školy je velmi spojena s národním podnikem Tesla Lanškroun. V letech 1945-1946 se elektrotechnická výroba a výroba pasivních elektronických součástek ve fázích přesunula do prostor místní tabákové továrny nacházející se na Nádražní ulici. Jelikož byli pro tuto továrnu vyžadováni odborníci, vyvstala potřeba vytvořit odbornou školu, která své obory zaměří pro továrnu v Lanškrouně. 1. září roku 1948 byla zastavena výuka na učňovské škole, která zde vznikla v roce 1945, a v březnu roku 1949 začalo vyučování na nově vytvořené základní odborné škole. V začátcích měla škola dvě třídy a vyučování probíhalo v budově gymnázia a v Komenského ulici v budově staré tkalcovské školy a u vlakového nádraží. Praktická výuka studentů byla realizována v prostorách Tesly v budově C a žáci, kteří museli do školy dojíždět byli ubytováni na internátě v Nádražní ulici. Závodní škola práce byla určena k výchování vlastních učňů a v rámci této školy zprostředkoval podnik Tesla teoretickou i praktickou výuku pro kovoobory.³⁹

1. září 1958 zahájilo Odborné učiliště n. p. Tesla Lanškroun výuku. Odborná i teoretická výuka probíhala hlavně v obci Dolní Čermná. V roce 1960 získala Tesla prostory budovy okresního soudu na Kollárově ulici. V této budově se začala vyučovat teorie, praktická výuka zůstala v Dolní Čermné. Vyučovaly se kovoobory a mezi nejdůležitější patřily nástrojař, strojní zámečnický nebo soustružnický kovů. K novým oborům pak patřily elektromechanik a frekvenční mechanik. Roku 1966 byla škola vybrána k experimentu pětiletého studia s maturitou. Ve školním roce 1974/1975 se škola účastnila dalšího experimentu. Jednalo se o výuku, která zaváděla čtyřleté učební obory zakončené maturitou. Na tomto učilišti se tato nová forma výuky týkala oboru mechanik elektronik.⁴⁰

³⁹ NOVÁK, Jaroslav, ed. *Almanach: střední odborná škola a střední odborné učiliště Lanškroun*. Lanškroun: SOŠ a SOU Lanškroun, 2019. s. 6. ISBN Neuvedeno.

⁴⁰ JERÁBEK, Vojtěch a RESLER, Jindřich. Historie učňovského školství v Lanškrouně po druhé světové válce do roku 1990. In: *Integrovaná střední škola Lanškroun: almanach k 50. výročí školy*. Lanškroun: Integrovaná střední škola Lanškroun, 1999. s. 21-22. ISBN Neuvedeno.

Roku 1972 přibyl další obor s názvem mechanická elektrotechnické výroby, který byl primárně pro dívky, a roku 1976 došlo k znovuumožnění studia pro pracující. Následně vznikly nástavbové obory, na které šlo docházet denní, dálkovou i večerní formou. Tyto formy studia jsou dostupné i v dnešních dnech. Ve školním roce 1979/1980 došlo k ukončení výuky strojních oborů a došlo k přejmenování školy na Střední odborné učiliště elektrotechnické. Až do roku 1991 byla škola součástí a. s. Tesla Lanškroun a vyučování probíhalo na Kollárově ulici a praktická výuka v Dolní Čermné.⁴¹

Zároveň s touto školou se v Lanškrouně zformovala také Průmyslová škola elektrotechnická, a to 11. září 1961. Jelikož kontrola pracovníků Východočeského krajského národního výboru ukázala, že je vyučování na škole nezákonné, byla následně v područí Střední průmyslové školy v Pardubicích a od roku 1962 byla v podřízení SPŠ železniční v České Třebové. Bohužel v 70. letech 20. století nebyl dále zájem tuto školu provozovat, a proto roku 1975 proběhly poslední maturity a poté byla SPŠe uzavřena.⁴²

2.4.2 Škola po sametové revoluci

Až po pádu komunismu roku 1989 dostala škola nový impuls. Došlo k oddělení středních odborných učilišť od svých zakládajících podniků, a tak již učiliště nemělo právní vztah k podniku Tesla Lanškroun. Došlo k vzniku samostatného právního subjektu, jehož zřizovatelem bylo Ministerstvo průmyslu ČR. Opět byly zavedeny strojní obory a vznikla Rodinná škola, která se nacházela na Olbrachtově ulici. Následně došlo k jednáním, která vedla k znovu otevření Střední průmyslové školy elektrotechnické. SOUE Lanškroun vznikla jako příspěvková organizace dne 1. 7. 1991 a v rámci SOUE se 1. prosince 1991 vytvořila Střední odborná škola. Tato škola spadala pod správu MŠMT, ale mohla vyučovat obory Rodinné školy a Střední průmyslové školy. K otevření prvního ročníku nově obnovené školy došlo ve školním roce 1993/1994.⁴³

Protože SOUE a SOŠ existovaly pod jinými zřizovateli, hledala se cesta, která by tento problém vyřešila. Jako řešení se roku 1993 ukázalo zřízení Integrované střední školy, která

⁴¹ NOVÁK, Jaroslav, ed. *Almanach: střední odborná škola a střední odborné učiliště Lanškroun*. Lanškroun: SOŠ a SOU Lanškroun, 2019. s. 6. ISBN Neuvedeno.

⁴² JEŘÁBEK, Vojtěch, Průmyslová škola elektrotechnická. In: *Integrovaná střední škola Lanškroun: almanach k 50. výročí školy*. Lanškroun: Integrovaná střední škola Lanškroun, 1999. s. 24-25. ISBN Neuvedeno.

⁴³ Historie školy. *Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Lanškroun* [online]. Lanškroun: SOŠ a SOU Lanškroun [cit. 2021-04-04]. Dostupné z: <https://www.spslan.cz/o-skole/historie-skoly>

dovolila společně vyučovat jak učební, tak i studijní obory a jediným jejím zřizovatelem bylo pouze MŠMT. Roku 1997 zrušilo MŠMT studijní obor Rodinná škola jako takový, a ještě v téže roce se k Integrované střední škole Lanškroun připojilo Střední odborné učiliště Lanškroun (bývalé učiliště podniku Východočeské papírny), což také vedlo ke změně názvu školy v roce 2001 na SPŠ a SOU Lanškroun. Díky tomuto připojení se ve škole mohly vyučovat obory jako kosmetička, kadeřnice nebo knihař.⁴⁴

Roku 1999 došlo k otevření nové budovy na Sokolské ulici na místě staré střelnice. V této budově se do dnešní doby vyučují odborné předměty a provádí se zde odborný výcvik technických oborů. Také se zde nachází sportovní hala, která je využívána i jinými školami v Lanškrouně. Roku 2000 se zřizovatelem stává Pardubický kraj a roku 2005 došlo k poslední změně názvu školy, a to na SOŠ a SOU Lanškroun. Ve školním roce 2018/2019 na škole studuje 312 žáků a ředitelem školy je Ing. Jaroslav Novák. Mezi nejžádanější technické obory patří mechatronik, plastikář a elektromechanik. Nejvyšší zájem je poté o obor nástrojař. Dále je zájem o obory Kosmetické služby a kadeřnice – o tyto obory mají zájem především dívky. Na škole je také obor knihař, který v kraji žádná jiná škola nenabízí.⁴⁵

2.4.3 Obsah rozhovoru s Doc. Ing. Ladislavem Maixnerem, CSc.

Rozhovor se uskutečnil dne 6. 4. 2021 on-line formou.

Doc. Ing. Ladislav Maixner, CSc. absolvoval strojní fakultu VŠST v Liberci a poté nastoupil jako konstruktér do útvaru automatizace a mechanizace podniku TSL Lanškroun. Umístěnku si vybral do podniku záměrně. Lanškroun byl v přiměřené vzdálenosti od Olomouce, kde následně studoval numerickou matematiku. Vzhledem k jeho pracovnímu zaměření po absolvování studia matematiky pokračoval externím studiem aspirantury na ČSAV v Praze v Ústavu teorie informace a automatizace v oboru technická kybernetika. Po jeho dokončení se pan docent Maixner stal externím učitelem na katedře matematické analýzy přírodovědecké fakulty UP v Olomouci. Jedním z důvodů jeho zájmu o tuto práci byla snaha zůstat v kontaktu se špičkovým vědeckým pracovištěm. Pan docent Maixner na univerzitě

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ *Výroční zpráva SOŠ a SOU Lanškroun* [online]. Lanškroun: SOŠ a SOU Lanškroun, 2019 [cit. 2021-04-04]. Dostupné z: <https://www.spслан.cz/files/1fc76c1d872e0d7ae1d1c8b820e77d3d.pdf>

přednášel mimo jiné numerickou matematiku, matematické programování, optimální řízení více než 20 let, a to do roku 1996. Pro univerzitu také zpracoval několik skript.

Na začátku roku 1990 začala zásadní restrukturalizace zadluženého podniku TESLA Lanškroun, ve kterém docházelo také k velké obměně pracovníků. Díky pedagogické praxi pana docenta Maixnera ho vedení podniku rozhodlo nominovat na post ředitele podnikového učiliště SOUE. Pro nástup do funkce byly důležité hlasy všech pedagogů i zaměstnanců školy, kteří pana docenta podpořili. V době nástupu pana docenta Maixnera bylo SOUE zaměřeno hlavně na elektrotechnické obory: čtyřletý obor mechanik elektronik s maturitou, tříletý obor mechanik elektronických zařízení s výučním listem a dvouletý obor elektrotechnická výroba. Vedle budovy školy na Kollárově ulici měla škola dílny odborné výuky v Dolní Čermné a vyhovující domov mládeže v Krátké ulici. Podnik v roce 1988 zahájil první fázi výstavby nového učiliště na Střelnici v Lanškrouně. Objekt zahrnoval velkou sportovní halu, krytý bazén, hotel a restauraci. Stavba kromě tělesné výchovy neměla žádný vliv na výukové prostory. V roce 1990 ovšem podniku došly peníze a objekt nebyl dostavěn.

Pan docent Maixner působil jako ředitel na škole v letech 1990 až 2006 s výjimkou období 2000 až 2002, což bylo období trvalých organizačních změn. Už v prvních třech letech se třikrát měnil zřizovatel školy, až nakonec se roku jím 1993 pro nyní už Integrovanou střední školu stalo MŠMT. Od roku 1991 získala škola právní subjektivitu a jejím zřizovatelem se stalo Ministerstvo průmyslu ČR. Hlavní úkolem pana docenta Maixnera a celého vedení bylo v nových podmínkách zajistit existenci školy v situaci, kdy skončilo centrální rozdělování žáků do škol prostřednictvím ONV. V SOUE byla mezi žáky zhruba polovina dívek a polovina chlapců. Panu řediteli bylo jasné, že při volném výběru přijde škola o spoustu žáků, neboť dívky nebudou mít zájem o technické obory. Škola tedy obnovila výuku strojírenských oborů a pro dívky nabízela maturitní obor rodinná škola. Pro strojní obory se podařilo získat učební pomůcky delimitací z podniku. Podnik Tesla velice výhodně pronajal objekty zrušených jeslí a mateřské školy pro potřeby rodinné školy a elektrotechnických dílen. V roce 1997 došlo k připojení odborného učiliště Východočeských papíren v Lanškrouně ke škole. Tím se rozšířila skladba oborů o tzv. obory služeb kosmetička a knihař pro ruční výrobu. Dále se k této skupině oborů přidal obor kadeřnice. Díky tomuto kroku mohla škola i po ministerském zrušení oboru rodinná škola nabídnout obory i pro dívky.

Dle slov pana Maixnera převažovala v počátečním období práce na škole hlavně manažerská činnost. V této době vyučoval na škole matematiku. V případě zájmu žáky 4.

ročníků připravoval na přijímací zkoušky na VŠ. Těšilo ho, že někteří žáci poté úspěšně pokračovali ve studiu na VŠ.

Mezi lidmi, kteří ovlivnili odborný vývoj a životní postoje pana docenta bylo několik vynikajících učitelů z akademického prostředí. Mezi ně řadí vedoucího jeho diplomové práce na strojní fakultě profesora Bořivoje Hanuše a svého školitele na ČSAV doktora Milana Ulricha. O obou pan docent Maixner říká, že byli vynikajícími odborníky s laskavým a ochotným přístupem k řešení všech problémů, které se vyskytovaly. S oběma spolupracoval až do konce jejich dnů.

Mezi významné osobnosti školy, které garantovaly kvalitu výuky zařazuje tyto učitele a odborníky: Josef Urban, Ladislav Bárta, Jaroslav Flídr, Vojtěch Jeřábek, Jindřich Resler, Eva Latifová, Jaroslav Špaček, Jindřich Král, Vlastimil Jureček, Milan Lédl, Martina Fidlerová, Radomila Beranová, Lenka Doupalová.

Dle slov pana Maixnera to učitel neměl snadné v žádné době. Aby mohl učitel v dnešní době úspěšně učit, musí vidět ve svém povolání životní poslání, být morálně na výši a mít rád své žáky i přes jejich chyby. Žáky je dle pana Maixnera třeba upozorňovat, že mladý člověk může chybovat, ale své chyby nesmí opakovat. Dále pan docent sdělil, že učitel musí být ve svých aprobačních oborech spolehlivým odborníkem, který je vždy ochoten se dále vzdělávat, absorbovat nové poznatky do výuky a být sebevědomý. V dnešní době by měl učitel znát informační technologie jak teoreticky, tak i prakticky. Učitel by měl také dobře vycházet s rodiči svých žáků i s kolegy v pedagogickém sboru.

Pan docent Maixner uvádí, že SOUE Lanškroun nejdříve plnilo požadavky kladené podnikem Tesla. K 1. červenci 1991 se stalo SOUE příspěvkovou organizací s právní subjektivitou zřízenou ministerstvem průmyslu, což způsobilo, že vedení školy přebírá především ředitel v plném rozsahu. Ředitel musí spolupracovat s mnoha subjekty v regionu školy, udržovat kontakty s úřadem práce atd. Tyto aspekty dle pana docenta pozměnily řízení školy.

Pan docent sděluje, že se ve své práci opíral především o schopné a aktivní učitele, kteří akceptovali nové přístupy k výuce i nové pomůcky. Dle jeho slov fungovaly vynikající kontakty se všemi regionálními podniky, od kterých tehdy škola získala nejen motivační podporu, ale i významné finanční i materiální příspěvky na vybavení učeben a dílen. Dobře se spolupracovalo i s lanškrounským vedením města. Pan docent také zmiňuje, že celé ředitelské období bylo poznamenáno nízkým finančním ohodnocením práce učitelů i ostatních pracovníků

školy, což negativně ovlivňovalo složení pedagogického sboru, jelikož mnoho perspektivních odborníků zvolilo jiné zaměstnání.

Během funkčního období pana docenta Maixnera škola realizovala celou řadu záměrů, které školu vyšvihly mezi 10 středních škol v Pardubickém kraji s nejvyšším počtem žáků. Mezi tyto projekty patřila stavba tělocvičny v rozestavěném objektu na Střelnici. Poté, co se město vzdalo akcií podniku Tesla, financoval dostavbu stát. Tento objekt se sportovní halou i moderními dílnami byl otevřen v září 1999. Panu docentovi se již v roce 1990 podařilo navázat partnerské vztahy s polskou školou Zespół szkół radotechnicznych im. Prof. Wilhelma Rotkiewicza Dzierzoniów. Vztahy mezi školami byly natolik dobré, že roku 1999 bylo mezi městy Lanškroun a Dzierzoniów uzavřeno partnerství. Další partnerství se podařilo roku 1993 navázat s bavorskou střední odbornou školou Staatliche Fraunhofer Berufsschule Straubing a od roku 1997 se zahájila spolupráce se Strednou odbornou školou Garbiarska 1 ve slovenském Kežmaroku. Ředitel se také zabíral problémem tehdy používaných zastaralých učebnic odborných předmětů a v rámci Českomoravské společnosti pro automatizaci (ČMSA) se mu podařilo vytvořit asi dvacetičlenný autorský a lektorský kolektiv vysokoškolských a středoškolských učitelů ke tvorbě učebnice Automatizace a automatizační technika. V roce 2000 čtyřsvazková učebnice vyšla. Dále v roce 2005 získala škola grant MŠMT s názvem „Podpora odborné přípravy středoškolské mládeže na podmínky automatické a automatizované výroby“ v objemu cca 4,5 milionu Kč. Na projektu v letech 2005 až 2007 spolupracovaly další dvě střední odborné školy, lanškrounské podniky a dvě vysoké školy. Díky tomuto projektu vznikla učebnice nového oboru Mechatronika, vydaná roku 2006.

V neposlední řadě pan Maixner vytvořil nový autorský kolektiv, který zajistil přípravu zcela nové učebnice Automatizace a automatizační technika. Tato dvoudílná učebnice vyšla v letech 2012 a 2014.

2.5 Školství v Horní Čermné

2.5.1 Horní Čermná

Obec Horní Čermná se nachází v okrese Ústí nad Orlicí nedaleko města Lanškroun. Je známo, že obec musela existovat již během 13. století, přestože první zmínka o této obci se nachází v listině kláštera na Zbraslavi pocházející z roku 1304. Tato obec byla v listině

zmíněna, neboť byla s celým lanškrounským panstvím předána Václavem II. klášteru na Zbraslavi. Horní Čermná jako taková ale začala existovat až v roce 1935, kdy se obec Čermná rozdělila na dvě části – Horní a Dolní Čermnou.⁴⁶

2.5.2 Evangelická škola

Počátky školství v Čermné se datují koncem 18. století, kdy chtěl evangelický sbor založit vlastní školu. V roce 1794 se rychtář Karel Dušek pokusil krajskému úřadu podat žádost o založení školy, ale bohužel mu nebylo vyhověno kladně. Situace se změnila až po příjezdu krajského komisaře v roce 1802. Komisař i s komisí, která se skládala z lanškrounského děkana, zdejšího faráře a osadníků jak katolických, tak evangelických, prošli kompletně obec a následně konstatovali a slíbili, že škola bude zřízena. Do obce následně dorazila ještě jedna komise, která měla za úkol zjistit počet dětí, které by potenciálně školu navštěvovaly, a tato komise došla k názoru, že je potřeba založit školy dvě – v horní části obce vznikne evangelická škola a v dolní části se zřídí škola pro děti katolického vyznání.⁴⁷

Ve škole se neoficiálně začalo vyučovat již v roce 1804. Prvním učitelem se stal pan Brdčíčko z Krouny, ale jelikož si nevedl příliš dobře, byl brzy odvolán. Roku 1806 se druhým učitelem stal Josef Brunš, ale kvůli své závislosti na alkoholu začal učení zanedbávat a v roce 1816 byl zbaven učitelské i církevní služby.⁴⁸

Pozemek pro budovu školy obdržela církev od obce roku 1812 a již o rok později byla na tomto pozemku postavena jednotřídní evangelická dřevěná škola v čp. 81, ve které vyučoval Josef Šilar.⁴⁹

Po Josefu Brunšovi se učiteli na škole stali Tomáš Pokorný, Vincenc Štorch, Josef Štorch a Josef Mašík, kteří si vedli dobře.⁵⁰

⁴⁶ ŠILAR, Jan a Vladimír JANSÁ. *700 let obce Čermná*. [Čermná: Obec Čermná, 2005]. s. 14. ISBN 80-239-3135-0.

⁴⁷ POLÁK, David. Školství v Horní Čermné. In: KÁBRT, Karel a Radim DUŠEK, ed. *Nové letopisy města Ústí nad Orlicí a jeho okolí*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006. s. 6. ISSN 1214-2794.

⁴⁸ JINDRA, Radomil. *Historie evangelické církve v Čermné*. V Horní Čermné: Farní sbor Českobratrské církve evangelické, 2008, s. 36-37. ISBN 978-80-254-2709-5.

⁴⁹ ŠILAR, Jan a Vladimír JANSÁ. *700 let obce Čermná*. [Čermná: Obec Čermná, 2005], s. 122. ISBN 80-239-3135-0.

⁵⁰ JINDRA, Radomil. *Historie evangelické církve v Čermné*. V Horní Čermné: Farní sbor Českobratrské církve evangelické, 2008, s. 37. ISBN 978-80-254-2709-5.

Škola v Horní Čermné – tedy evangelická byla v roce 1875 již dvojtřídní a učitelem řídícím výuku byl Václav Vančura. V letech 1896-1897 byla škola rozšířena jak o třídu, tak o novou školní budovu. Kvůli odchodu učitele Františka Brtka roku 1903 byla škola nucena z důvodu chybějícího pedagoga omezit vyučování ve druhé a třetí třídě na polodenní. Ve škole se tedy nacházel pouze jediný učitel a na konkurzy se nikdo nepřihlásil. Další problém se vyskytl, když okresní školní rada přikázala založení čtvrté třídy a vyžadovala zprávu o počtu a kvalitaci učitelů. A tak z nedostatku učitelů byla církev v prosinci roku 1903 nucena školu zrušit. K oficiálnímu zrušení evangelické školy došlo 19. září 1904 okresní školní radou. Po evangelické škole zbyla budova, která spadla pod správu veřejné obecní školy pro horní část Čermné.⁵¹

2.5.3 Vznik měšťanské školy

Poté, co byla evangelická škola zrušena došlo ke sloučení evangelické a katolické školy a sloučením těchto škol vznikla pětitřídní obecná škola. Dvě třídy se nacházely v bývalé budově evangelické školy a jedna třída ve třicátých letech dvacátého století byla dokonce umístěna v sirotčinci. Měšťanská škola se v dolní části obce nacházela od roku 1906, ale horní část obce žádnou neměla a obyvatelé Horní Čermné se tak cítili ukřivdění. V roce 1922 došlo k uspokojení občanů, neboť se tehdejšímu starostovi Janu Jansovi podařilo zřídit měšťanskou školu i v horní části obce. Tato škola byla nejdříve pouze dívčí, ale díky výnosu z roku 1924 se stala školou smíšenou. Obecná škola byla i nadále pětitřídní a v nevyhovující budově. I přesto, že došlo k jednáním s evangelickým sborem o postavení nové školy, nikdy k postavení nové budovy nedošlo.⁵²

Od třicátých let 20. století se měšťanská škola v Horní Čermné začala postupně měnit v Komenium⁵³. Tento pokus o přeměnu výuky na škole trval v letech 1930-1935. Druh této výuky měl znamenat změnu ve vztazích mezi žáky a učiteli. Jelikož se obce Horní i Dolní Čermná nacházely na území Sudet⁵⁴, byly v roce 1938 obsazeny německou říšskou okupační armádou. Dne 22. listopadu byly německými školními úřady vydány vyhlášky, které

⁵¹ Tamtéž s. 62-65.

⁵² POLÁK, David. Školství v Horní Čermné. In: KÁBRT, Karel a Radim DUŠEK, ed. *Nové letopisy města Ústí nad Orlicí a jeho okolí*. Ústí nad Orlicí: Ořtis, 2006. s. 7. ISSN 1214-2794.

⁵³ (na přelomu 20. a 30. let 20. stol.) jednotná škola II. stupně podle návrhu reformní komise (vycházející z myšlenek J.A. Komenského).

⁵⁴ Pohraniční oblasti Česka.

přikazovaly rodičům z Dolní Čermné přihlásit své děti do školy v Horní Čermné. Co se týče první až třetí třídy obecné školy, děti zmíněných tříd nemusely docházet do školy v Horní Čermné, ale byla jim otevřena jedna třída v továrně Emila Appla. Z důvodu říšských zákonů a vzorů, jež v pohraničí začaly platit byla měšťanská škola zrušena a zavedla se sedmitřídní obecná škola. Po skončení války byla měšťanská škola obnovena. Roku 1949 se měšťanská škola stala školou střední a v roce 1953 vznikla základní škola s názvem Osmiletá střední škola. K rekonstrukci školní budovy v Horní Čermné došlo v roce 1956. K budově byly dostavěny další čtyři třídy, zřídily se kabinety a stará část budovy se postupně dočkala oprav. V letech 1981-1982 byly škole přistavěny ještě dvě nové třídy.⁵⁵

V dnešní době nese škola název Základní škola, Horní Čermná, okres Ústí nad Orlicí a v roce 2019 docházelo do školy 143 žáků. V téže roce byla ředitelkou Mgr. Eva Trojková a na škole působilo 13 učitelů, 1 vychovatelka a 3 asistenti pedagoga.⁵⁶

2.5.4 Významní učitelé a ředitelé škol v Horní Čermné

2.5.4.1 Václav Vančura

Vančura Václav pocházel z Čáslavi, kde již předtím v jejím okolí dva roky vyučoval. Do evangelické školy v Horní Čermné přišel roku 1877 a za jeho působení měla škola výborný status. V roce 1893 nicméně místo řídícího učitele opustil a rozhodl se stát kazatelem v Jednotě bratrské. Jeho působení v Jednotě bratrské ho na dlouhá léta zavedlo do Mladé Boleslavi, kde byl kazatelem a později i farářem. V roce 1946 ho synod Jednoty bratrské zvolil biskupem.⁵⁷

2.5.4.2 Vincent Vašíček

V. Vašíček se narodil v roce 1888 a roku 1910 nastoupil jako učitel na školu v Horní Čermné a vyučoval na ní celých 28 let. Kromě učitelství byl aktivní ve veřejném a politickém životě. Za zmínění stojí například jeho působení ve spolku Sokolská župa Orlická. Učitel Vašíček se také zajímal o historii. Kromě prací, které se týkaly jeho rodné obce Bystřece, napsal také knihu, která se týkala historie Horní Čermné, s názvem „Stopami minulosti obce Čermné“.

⁵⁵ Tamtéž s. 7-8.

⁵⁶ ZŠ Horní Čermná: Výroční zpráva 2018-2019 [online]. Horní Čermná: ZŠ Horní Čermná, 2019, s. 4. [cit. 2021-03-31]. Dostupné z: http://www.zshornicermna.cz/?page_id=176

⁵⁷ JEŽEK, Jan. *Ředitelé škol v Horní Čermné*. Horní Čermná: Jan Ježek, 2002. s. 4. ISBN Neuvedeno.

Kromě tohoto díla lze zmínit také kroniky týkající se života v Horní Čermné - vzornou obecní kroniku Čermné, kroniku Sokola či kroniku učitelského spolku. Je také potřeba zmínit, že veškerý materiál k psaní čerpal z knih a děl, která zkoumal v archivu. K Vašíčkovým velmi důležitým dílům také patří zpracování historické části pro celý okres a následně zpracoval i historii každé obce zvlášť – toto dílo neslo název „Stopy historie Lanškrounska“. Co se týče jeho další angažovanosti ve veřejném životě, jako správný učitel nechyběl u nejdůležitějšího dění obce a účastnil se různých okresních komisí. Můžeme říct, že Vašíček byl bezpochyby významná osobnost, což dokazuje i vládou udělený titul „Zasloužení učitel“ v roce 1968.⁵⁸

2.5.4.3 František Socha

Socha František se narodil 4. října 1923 v obci Městec, která je součástí okresu Vysoké Mýto. Ještě předtím, než se stal členem učitelské sboru v Horní Čermné roku 1957 vyučoval na jiných školách. V roce 1962 se stal Socha ředitelem školy v Horní Čermné. Ředitelování se vzdal roku 1974, ale tím jeho kariéra neskončila. Dalších 11 let vykonával funkci okresního školního inspektora. Pan Socha se také plně účastnil veřejného i politického dění. V Čermné byl členem sboru pro občanské záležitosti a také poslancem Místního národního výboru. Mezi jeho úlohy také patřilo provádět veškeré občanské obřady. Zajímal se také o novinářinu, byl úzce spjat s Hornočermenským zpravodajem.⁵⁹

2.5.4.4 Věra Dušková

Věra Dušková se narodila 27. ledna 1937 v Čermné. Na základní škole v Horní Čermné ředitelovala od roku 1974 do roku 1992, ale kromě této funkce také zastávala dvě desetiletí funkci předsedkyně Českého svazu žen. Stejně jako její předchůdce, František Socha, pracovala pro Hornočermenské noviny.⁶⁰

⁵⁸ Tamtéž s. 5.

⁵⁹ Tamtéž s. 8.

⁶⁰ Tamtéž s. 8.

2.5.5 Obsah rozhovoru s Mgr. Drahuší Rejentovou

Rozhovor se uskutečnil dne 29. 4. 2021 on-line formou.

Bývalá ředitelka základní školy ZŠ Horní Čermná Rejentová vystudovala pedagogickou fakultu s aprobací český jazyk a hudební výchova pro 2.stupeň základní školy. V dnešních dnech i po opuštění ředitelského místa výše zmíněné základní školy vyučuje český jazyk na ZŠ Aloise Jiráska v Lanškrouně. Paní Rejentová započala svou pedagogickou praxi v roce 1974. 19 let vyučovala v Horní Čermné a po odchodu do důchodu tehdejší ředitelky se po absolvovaném konkurzu stala v roce 1992 ředitelkou ZŠ Horní Čermná na dalších 20 let.

Paní Rejentová popisuje ZŠ v Horní Čermné jako menší úplnou základní školu na vesnici. Za jejího působení byl největší počet žáků asi 250, ale z důvodu poklesu porodnosti klesal postupně počet žáků na cca 130. Za jejího působení měla škola stabilní kvalifikovaný pedagogický sbor, což se odráželo na výsledcích, pozitivní odezvě mezi rodiči a veřejností.

Jako svůj pedagogický vzor paní Rejentová zmiňuje svého výborného učitele českého jazyka, který byl uznáván na fakultní základní škole. Uvedla, že byl velmi zkušený, rozvázný pán, který však neustrnul. Kromě jiného psal také metodické příručky. Domnívá se, že od něj získala především jiný pohled na výuku literatury, který při studiu na fakultě neviděla. Tento pohled paní Rejentové pomohl při předávání znalostí dětem v dalších letech, stejně jako řada jeho pedagogických praktických rad.

Mezi významné osobnosti školy řadí svoji blízkou kolegyni – učitelku matematiky, od níž se přiučila modernímu členění vyučovací hodiny, a které se ukázalo při výuce velmi efektivní, i přes složitější přípravu. Toto členění vedlo děti v hodinách českého jazyka mimo jiné k propojování poznatků z více oborů a k tomu, aby o českém jazyce více přemýšlely.

Jelikož paní Rejentová začala vyučovat již v 70. letech 20. století, byl pro ni a kolegy rok 1989 obrovskou úlevou. Začala využívat jiné způsoby výuky, ale i jako ředitelka se cítila svobodnější v rozhodování. Dle jejího názoru musí být změny ve školství velmi dobře připravené a promyšlené s důsledky. Připomíná, že za socialistického režimu bylo třeba, aby děti přemýšlely v matematice, ale o lidech, právech, uspořádání státu to nebylo žádoucí. Dále paní Rejentová zmiňuje 90. léta 20.století, ve kterých inspekce prosazovala skupinovou práci – zapojí se všichni a hodně se naučí. Uvádí, že skupinová práce je skvělá, ale dle jejího názoru to není hlavní forma vyučování. Za jejího působení jako ředitelka školy prosazovala vše, co se již

osvědčilo, zkoušela, posuzovala a porovnávala i nové věci. Učitelé měli možnost navštěvovat různé semináře, které paní Rejentová organizovala přímo ve škole. Semináře vedli lektori z fakult vysokých škol, zkušení učitelé s praktickými zkušenostmi. Na vyhlášené semináře do školy docházeli i kolegové z okolních škol.

Jako negativní vnímá Mgr. Drahuše Rejentová změnu, že každá škola má právní subjektivitu. Paní Rejentová je toho názoru, že tento krok způsobil celkový vzrůst finančních nákladů na fungování škol. Při právní subjektivitě se zároveň rušily školské úřady a zřizovateli škol se staly kraje nebo obce. Paní Rejentová měla i takovou špatnou zkušenost, že někteří lidé na kraji ani nevěděli, kde se nachází Lanškroun či Horní Čermná. Dále také zmiňuje stále trvající velký nárůst administrativy.

Paní Rejentová dále uvádí, že velkým plusem pro školu byl výborný kolektiv, ve kterém se snažila posilovat vztahy. Řekla, že pokud jsou v kolektivu učitelů výborné vztahy, odrazí se to jak v práci pedagogů, tak i dětí. Mgr. Rejentová si stojí za názorem, že by se na škole měli všichni cítit dobře, spolupracovat a pomáhat si mezi sebou.

Mezi překážky při zvyšování úrovně školy zařazuje zajištění kvalifikovanosti učitelského sboru především po dobu mateřských dovolených. Dále zmínila nejasnosti, zmatky, které servírovaly nadřízené orgány. K běžnému chodu také nepomáhalo zavedení ŠVP a výše zmíněná právní subjektivita.

Za působení Mgr. Drahuše Rejentové byla škola modernizována. Byly postaveny nové šatny, tělocvična s lezeckou stěnou, nová sociální zařízení. Na budově školy byla vyměněna střecha, po celé budově byly nainstalovány nové elektrorozvody. Pro děti i pedagogy se zřídila školní knihovna, která slouží i jako čítárna. Samozřejmostí bylo v té době také zřízení počítačové učebny. Byl zakoupen nový nábytek do tříd, změnila se celková výzdoba tříd, chodeb. Došlo k úpravě okolí, hlavně školní zahrady, vybudoval se školní dvorek, kde děti mohou trávit i přestávky. Na škole fungovalo již tehdy mnoho zájmových kroužků. Paní ředitelka podporovala sportovní kroužky a další činnosti sportovního rázu. Žáci ZŠ Horní Čermná slavili úspěchy nejen ve sportovních soutěžích, ale také na různých olympiádách. Na škole se po dohodě se ZUŠ Lanškroun zřídilo její detašované pracoviště. Podle zájmu dětí a podle personálních možností tato výuka funguje od roku 1992 až dodnes. Stále se vyučuje hra na klavír, zobcovou flétnu, hudební nauka, po několik let se vyučovala hra na housle. Další činností, kterou paní Rejentová považuje za významnou, bylo založení pěveckého sboru. Na škole působila jako sbormistryně nebo sbor doprovázela na klavír. Na škole se připravilo

bezpočet vystoupení, koncertů, programů. Sbor byl dvakrát pozván do Berlína, uskutečnily se zájezdy do Švýcarska, Rakouska, Německa. Podařilo se navázat kontakty se školou v německém Edertalu, se kterým předtím obec Horní Čermná podepsala smlouvu o partnerství. Podařilo se také zorganizovat výměnné pobyty českých a německých dětí. Rodičovské sdružení pořádalo každoročně ples pro rodiče, což byla významná událost nejen školy, ale celé obce. Paní Rejentová také vymýšlela a organizovala různé aktivity, aby pomohla tmelit kolektivy dětí, aktivity, jimiž zapojila rodiče do dění školy. Její snahou po celé její funkční období bylo, aby se propojovala škola s životem obcí Horní Čermná a Bystřec.

2.6 Základní škola Jindřicha Pravečka Výprachtice

2.6.1 Počátky školství ve Výprachticích

Poté, co Marie Terezie vydala několik školních reforem, došlo roku 1774 k založení triviální školy ve Výprachticích.⁶¹

První budova byla pro tuto školu postavena až roku 1789 díky obci a knížeti J. V. Aloisovi Josefovi z Lichtesteina. V době postavení budovy pro školu byl zde učitelem první školní rektor Antonín Koblížek z Jablonného.⁶²

Z Jablonného zde učil od roku 1791 Dominik Felcman jako I. triviální učitel od knížete z Lichtesteinu. Učitel Felcman vyučoval na triviální škole až do roku 1832 a po něm se stal učitelem Engelbert Felcman – Dominikův syn. V té době se k výuce na škole používaly tyto pomůcky: tabulky s předpisem, knížečky s dvojjazyčnými jmény, čítanky a knihy týkající se evangelií a bible.⁶³

Od roku 1852 začal na škole vyučovat učitel pocházející z Bystrce – František Schütz. K tomuto učiteli je nutné zmínit, že za jeho působení bylo rozhodnuto postavení nové budovy pro školu. Budova byla také postavena díky výše zmiňovanému knížeti, který poskytl materiál

⁶¹ *Výprachtická škola v minulosti a současnosti: Zaměření na období 2. světové války*. Olomouc, 1997.

Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta. s. 19. Vedoucí práce Doc. PhDr. Drahomíra Holoušová, CSc.

⁶² MACKOVÁ, Marie a Jan VOGEL. *Výprachtice 1304-2004*. Výprachtice: Obecní úřad Výprachtice, 2004, s. 32. ISBN 80-239-3426-0.

⁶³ Historie školy: Oslavy 100 let školy. *Základní škola Jindřicha Pravečka, Výprachtice* [online]. Výprachtice: Základní škola Jindřicha Pravečka, Výprachtice [cit. 2021-04-04]. Dostupné z: <https://www.zsvyprachtice.cz/file.php?nid=6985&oid=6136857>

a zaplatil stavitele. Stavební kámen školy byl položen 4. října 1858 a byla dostavěna velmi nedbale zednickým mistrem panem Pfefferem roku 1859. Cena školy přesáhla částku 23 000 zlatých. V budově se vyučovalo ve dvou třídách a děti do školy svolával zvon zavěšený roku 1859. V následujících letech se škola začala rozrůstat a již roku 1875 byla zavedena třetí třída a o dva roky později čtvrtá.⁶⁴

V těchto letech se také ve Výprachticích zabydlela podučitelka Františka Applová, díky níž byla zahájena výuka ručních ženských prací. Roku 1884 byla zřízena letní tělocvična a malá školka díky úpravám na škole a také přibyla nová, v pořadí již pátá třída.⁶⁵

2.6.2 Založení měšťanské školy ve Výprachticích

Ve školním roce 1898-1899 se stal novým starostou Výprachtic J. Skalický, který podal žádost Císařsko-královské okresní školní radě v Lanškrouně o založení měšťanské školy. Císařsko-královská okresní školní rada předala návrh Zemskému výboru pro království České v Praze, které schválilo zřízení měšťanské školy již následující školní rok.⁶⁶

Až po několika letech se začalo s přípravami na stavbu budovy pro školu. Rozpočet a plány vytvořil stavitel ze Zábřehu na Moravě – František Brázda. Díky panu Brázdovi a Císařsko-královské okresní radě v Lanškrouně, která po revizi Císařsko-královským okresním inženýrem Josefem Adamcem z Litomyšle schválila 13. prosince 1903 stavební podmínky, bylo výprachtickou školní radou s přískolenou obcí Koburkem vypsáno ofertní řízení⁶⁷ na výstavbu nové školní budovy. Tato budova by sloužila pro obecnou a měšťanskou školu pro chlapce i dívky.⁶⁸

Dne 11. února 1904 školní rada ve Výprachticích vydala rozhodnutí, že se stavby školní budovy ujme zednický mistr z Ústí nad Orlicí – Josef Schüller. Cena stavby měla být 93. 815,67 korun. V březnu 1904 se měla začít škola stavět, ale v plánech zhotovených panem Brázdou byla objevena nivelační chyba o rozměrech 2.97 metru. Došlo se k závěru, že se plány školy musí přepracovat a tento úkol byl zadán místní školní radou již zmiňovanému Josefu

⁶⁴ Archiv obecního úřadu obce Výprachtice. *Kniha pamětní obecné školy Výprachtické, 1876-1906.* s. 83.

⁶⁵ Tamtéž s. 84.

⁶⁶ Tamtéž s. 310.

⁶⁷ Návrh na uzavření smlouvy.

⁶⁸ Historie školy: Oslavy 100 let školy. *Základní škola Jindřicha Pravečka, Výprachtice* [online]. Výprachtice: Základní škola Jindřicha Pravečka, Výprachtice [cit. 2021-04-04]. Dostupné z: <https://www.zsvyprachtice.cz/file.php?nid=6985&oid=6136857>

Schülerovi. Zednický mistr Schüler předal výprachtické školní radě značně pozměněné plány stavby školy v dubnu 1904. Škola nyní v plánech měla v přední části jedno poschodí navíc, suterén, přízemí a dvě patra. Zadní část školy byla tvořena pouze přízemím a dvěma patry. Pan Schüler také odstranil budovu tělocvičny, jež se v jeho plánech stala součástí suterénu, ve kterém se nacházela také školní jídelna a byt školníka. V roce 1904 byly za veliké slávy položeny u vchodu školy dva základní kameny a každý s nápisem „Založeno 1904“.⁶⁹

I přesto, že Schülerovy plány nebyly schváleny okresní školní radou, pokračovalo se se stavbou za kontroly místní školní rady a stavebního inženýra. Veškeré práce se vedly ve stavebním deníku a ke schválení Schülerových plánů okresní školní radou došlo až 28. ledna 1905. I když byly schváleny nové plány školy, vyskytl se problém týkající se rozpočtu. Obec stále počítala s původním rozpočtem, ale pan Schüler v roce 1904 po základních stavebních úkonech vyčíslil cenu nové školní budovy na 122.882 korun a 19 haléřů. Fakt, že škola bude dražší vyústil v sesazení vedení obce včetně starosty Chaloupky a došlo na nové volby do obecního zastupitelstva již po Vánocích roku 1904. Nové vedení města v čele se starostou a zároveň i předsedou nově složené školní rady Josefem Hejlem si stálo za původní cenou stanovená v ofertě i přes veškeré potíže, které se vyskytly. Stavba budovy byla hotova koncem srpna roku 1905, což bylo pouze jeden měsíc po původním plánovaném termínu.⁷⁰

12. září 1905 byla z výnosu Císařsko-královské okresní školní rady nařízena kolaudace budovy, při které bylo zjištěno, že školní budova vyhovuje všem odpovídajícím normám a byla postavena v naprostém pořádku. Účet za stavbu školy byl Josefem Schülerem předán starostovi a školní radě 2. prosince 1905. Cena školy činila 129.269 korun a 7 haléřů. Starosta ani školní rada s touto cenou nesouhlasili a odmítali takto vysokou částku zaplatit. O sporu nakonec roku 1907 rozhodl Císařsko-královský krajský soud v Chrudimi, který dal za pravdu Josefu Schülerovi a částka mu musela být zaplacená.⁷¹

Před začátkem školního roku v roce 1905 byla během slavnosti 17. září 1905 škola vysvěcena a slavnostní řeč byla pronesena okresním školním inspektorem Josefem Peškem. Slavnosti se účastnilo mnoho lidí jak z okolí, tak i z Výprachtic včetně žáků a učitelů školy. Školní rok začal den po slavnosti. Ve školním roce 1905/1906 navštěvovalo školu 388 žáků.

⁶⁹ *Výprachtická škola v minulosti a současnosti: Zaměření na období 2. světové války*. Olomouc, 1997.

Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta. s. 19-21. Vedoucí práce Doc. PhDr. Drahomíra Holoušová, CSc.

⁷⁰ Historie školy: Oslavy 100 let školy. *Základní škola Jindřicha Pravečka, Výprachtice* [online]. Výprachtice: Základní škola Jindřicha Pravečka, Výprachtice [cit. 2021-04-04]. Dostupné z:

<https://www.zsvyprachtice.cz/file.php?nid=6985&oid=6136857>

⁷¹ Tamtéž.

V obecné škole zastával místo řídícího učitele F. V. Černohous a ředitelem Měšťanské školy byl K. O. Hubálek.⁷²

2.6.3 Škola v období první republiky

Poté, co se pedagogický sbor ve škole dozvěděl o vzniku Československého státu byly ve škole odstraněny všechny obrazy bývalého císaře a hned 30. října 1918 proběhla ve sborovně školy schůze čermensko – výprachtické učitelské jednoty. Následně 1. listopadu došlo ke schůzi lidu v tělocvičně školy, na které měl proslov ředitel školy a hovořil o významech osvobození.⁷³

V období první republiky ze školy učitelé často odcházeli a někteří nevydrželi učit déle než rok. Ani ředitelé se na škole většinou neudrželi dlouho a v letech 1918-1939 se na škole vystřídal šest ředitelů. Ze zápisů bohužel nelze zjistit, proč k tomuto častému střídání zaměstnanců docházelo. Průměrně na obecnou a měšťanskou školu v tomto období docházelo 280-300 žáků.⁷⁴

Ke změně ve financování školy došlo roku 1935, kdy prezident Beneš podepsal Zákon o zřizování a vydržování veřejných měšťanských škol. Zákon se také týkal docházky do školy a jejich správy. Po schválení tohoto zákona financovala obec školu pouze ze třetiny, druhou třetinu platil okres a třetí stát. V roce 1936 byl obecním zastupitelstvem, díky žádosti místní školské rady, zřízen obvod zdejší měšťanské školy. Obvod byl tvořen obcemi Výprachtice, Koburk, Dolní Heřmanice, Bystřec – pouze ke kostelu, Čenkovice a Valteřice. Roku 1936 se také škole ve Výprachticích podařilo získat pozemek pro školní zahradu a také byla ve stejném roce provedena elektrizace školy.⁷⁵

2.6.4 Škola během druhé světové války (1939-1945)

Jelikož se obec Výprachtice nacházela v oblasti Sudet, po mnichovské dohodě na podzim roku 1938 spadla přímo pod správu Říše. 9. října 1938 v odpoledních hodinách dorazila do Výprachtic okupační jednotka, která byla ubytována ve škole a její důstojníci v bytě ředitele

⁷² Tamtéž.

⁷³ Archiv základní školy ve Výprachticích. i. č. III.-36, *Zápisy o poradách učitelských sborů obec. I měšť. školy ve Výprachticích od šk. r. 1916 do 19...*

⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁵ Historie školy: Oslavy 100 let školy. *Základní škola Jindřicha Pravečka, Výprachtice* [online]. Výprachtice: Základní škola Jindřicha Pravečka, Výprachtice [cit. 2021-04-04]. Dostupné z: <https://www.zsvyprachtice.cz/file.php?nid=6985&oid=6136857>

školy. Následující den se ještě ve škole ubytoval oddíl samaritní služby, ale oba oddíly obec 13. října 1938 opustily.⁷⁶

Ředitelem školy se stal německý učitel Karl Walter a s ním na škole byli ještě další tři němečtí učitelé. Co se týče českých učitelů, na pětitřídní obecné a čtyřtřídní měšťanské škole ve Výprachticích zbyli jenom tři. Němci během okupace zrušili měšťanské školy a o ty české obecné se muselo bojovat.⁷⁷

Inspekci české vyučování nezajímalo a jediný, kdo navštěvoval hodiny s cílem poznání stavu a úrovně byl od roku 1943 nově zvolený ředitel Jaroslav Tušla. V letech 1944-1945 se na škole skoro nevyučovalo, neboť čeští učitelé byli často povoláváni do Horního Slezska a na Opavsko kvůli zákopovým pracím. Poté, co Německo vyhlásilo 7. května 1945 kapitulaci, projížděla ještě tentýž den obcí německá vojska prchající na západ před Rusy. Obec byla v následujících dnech osvobozena Rudou armádou a vyučování bylo v nově vymalované a uklizené škole obnoveno 22. května 1945.⁷⁸

2.6.5 Škola v období socialismu

Po válce došlo roku 1946 ke zlepšení vybavení na škole díky různým dárcům a organizacím. Ve školním roce 1945/1946 navštěvovalo obecnou a měšťanskou školu přibližně 200 žáků. Z důvodu stěhování se lidí do Lanškrouna za prací se v následujících letech snížil počet studentů přibližně o čtvrtinu.⁷⁹

V roce 1946 byla také v přízemí budovy založena mateřská škola, kterou navštěvovalo 20 dětí.⁸⁰

V roce 1949 přišla změna újezdu školy. Obec Bystřec byla přerazena k Jablonnému nad Orlicí, ale obec Horní Heřmanice do této doby patřící ke Štítům spadla pod obvod výprachtické školy. Z důvodu schválení zákona o školské soustavě a vzdělání učitelů ze 24. dubna 1953 došlo

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ *Výprachtická škola v minulosti a současnosti: Zaměření na období 2. světové války*. Olomouc, 1997. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta. s. 31. Vedoucí práce Doc. PhDr. Drahomíra Holoušová, CSc

⁷⁸ Tamtéž. s. 33-34.

⁷⁹ Tamtéž. s. 35-36.

⁸⁰ Historie školy: Oslavy 100 let školy. *Základní škola Jindřicha Pravečka, Výprachtice* [online]. Výprachtice: Základní škola Jindřicha Pravečka, Výprachtice [cit. 2021-04-04]. Dostupné z: <https://www.zsvyprachtice.cz/file.php?nid=6985&oid=6136857>

ke zřízení osmileté střední školy o šesti třídách. Do roku 1960 patřily Výprachtice pod okres Lanškroun, ale od tohoto roku tento okres zanikl a Výprachtice se staly součástí okresu Ústí nad Orlicí. Tato změna způsobila reorganizaci územní správy.⁸¹

Změny se během socialistického období dotkly i mateřské školy, která se v prostorách výprachtické školy nacházela. Roku 1950 byla zavedena celodenní péče a v osmdesátých letech došlo k přestěhování školy do hasičské budovy. Následně byla MŠ obcí postavena nová budova.⁸²

Další důležitou událostí tohoto období byl odchod dlouholetého ředitele Jaroslava Tušly do důchodu. Na škole působil od roku 1937 jako učitel, roku 1943 se stal ředitelem a 31. července 1972 odešel do penze. Tušlovým nástupcem se stal Jindřich Beran.⁸³

Počet dětí docházejících do školy se v tomto období neustále měnil. Zatímco v roce 1948 po odsunu Němců byl zaznamenán pokles až na pouhých 126 dětí, již roku 1956 se zvětšil počet žáků na 170 a roku 1988 výprachtickou školu navštěvovalo 195 studentů. K větší renovaci školy došlo až roku 1977, kdy byla zahájena příprava dokumentace k celkové opravě budovy. Bylo také naplánováno přistavění nových tříd, tělocvičny a školní jídelny. První etapa staveb začala již roku 1977 a týkala se modernizace školy a stavby kotelny v prostorách tělocvičny. Stavbu provázelo mnoho problémů a z toho důvodu byla výuka v tomto období velmi obtížná, protože se ve třídách vyučovalo zároveň s pracujícími dělníky a ve škole bylo nefunkční topení a osvětlení. Oprava staré budovy byla hotova až roku 1981.⁸⁴

K dalším úpravám došlo roku 1982. Škole se povedlo obstarat přístavbu tělocvičny a také nového pavilonu pro 1. - 4. ročník. Stavbu měl na starosti Okresní stavební podnik a cena byla vyčíslena na 5 milionů Kčs. I přesto, že i při průběhu této stavby docházelo k mnoha potížím, bylo vše dokonáno roku 1984 a školní výbava patřila k těm nejlepším v okrese Ústí nad Orlicí.⁸⁵

2.6.6 Porevoluční období

⁸¹ Tamtéž.

⁸² Tamtéž.

⁸³ Tamtéž.

⁸⁴ Tamtéž.

⁸⁵ Tamtéž.

Po revoluci se na spoustě škol konal konkurz na nového ředitele a výprachtická škola nebyla výjimkou. Ředitelem se roku 1991 stal učitel školy Miloslav Drexler. Počet žáků se v těchto letech lehce ztenčil na 150 a také post ředitele byl často obměňován. Roku 1996 M. Drexler odchází ze školy a novým ředitelem se stává Miroslav Techlovský a za něj došlo k vybavení školy výpočetní technikou.⁸⁶

Nicméně pan Techlovský vykonával post ředitele pouze jediný rok a již ve školním roce 1997/1998 byla novým ředitelem zvolena Dana Formánková. I ta ovšem po 4 letech z funkce odchází a po vyhraném konkurzu v listopadu roku 2002 se stává ředitelem Petr Fiebeger. Roku 2003 se novým zřizovatelem stala obec Výprachtice, ředitel se stal statutárním orgánem a byla zahájena rekonstrukce školy. V témže roce byl také změněn název školy na Základní škola Jindřicha Pravečka, Výprachtice. Ředitel Fiebeger vykonával ředitelskou funkci do roku 2010, kdy ho nahradila Mgr. Hana Chládková. Od roku 2018 zastává ředitelský post Mgr. Romana Prokopová.⁸⁷

2.6.7 Jaroslav Tušla – vlastivědný učitel a ředitel školy

V letech 1942-1973 měla výprachtická škola ředitele, jehož ředitelna byla plná vonících bylin – Jeho jméno bylo Jaroslav Tušla. Narodil se roku 1912 v Českých Libchavách do učitelské rodiny. Jeho otec, Antonín Tušla, byl v letech 1917-1919 ředitelem výprachtické školy a jeho syn se rozhodl vydat stejným směrem jako on.⁸⁸

Jaroslav v roce 1931 dokončil svá učitelská studia na ústavě v Litomyšli a ihned se k práci učitele dostal v obecných školách na Lanškrounsku. Na výprachtickou školu se dostal roku 1937 nic netušíc, že zde stráví jako ředitel dalších třicet let. Kromě učitelování měl také obrovský zájem o přírodovědu a botaniku. Chodil po výprachtickém okolí a zval do Výprachtic odborníky, když našel nový nepopsaný druh rostliny. Nezajímal se pouze o květiny, ale také o geografické členění okolní krajiny a její historii. Velmi důkladně prozkoumal zdejší hory a kopce: Suchý vrch, Bukovou horu i dále zmiňovanou Hraniční horu. Díky výborným znalostem

⁸⁶ *Výprachtická škola v minulosti a současnosti: Zaměření na období 2. světové války*. Olomouc, 1997.

Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta. s. 46-47. Vedoucí práce Doc. PhDr. Drahomíra Holoušová, CSc

⁸⁷ Historie školy: Oslavy 100 let školy. *Základní škola Jindřicha Pravečka, Výprachtice* [online]. Výprachtice: Základní škola Jindřicha Pravečka, Výprachtice [cit. 2021-04-04]. Dostupné z: <https://www.zsvyprachtice.cz/file.php?nid=6985&oid=6136857>

⁸⁸ ŠLAHORA, Dušan. Jaroslav Tušla. In: BORKOVCOVÁ, Marie, ed. *Lanškrounsko: Vlastivědný sborník městského muzea Lanškroun*. Lanškroun: Městské muzeum Lanškroun, 2003. s. 29. ISBN 978-80-254-2609-8.

okolní krajiny mu bylo umožněno psát do časopisů a novin své poznatky a dojmy z Orlickoústecka.⁸⁹

Lze říct, že Jaroslav Tušla se snažil o zlepšení kulturního náhledu na Orlickoústecko. Byl rád, když věci mají přesný a rozumný název. Bojoval například proti přejmenování vesnice Laudon na Mezilesí nebo nesouhlasil s přejmenováním rozhledny Lázek a jejího okolí na Partyzánskou krabatinu. Dále ho také znepokojovaly neustálé zmatky okolo názvu Hraniční hory. Poté, co začala druhá světová válka, tak byla Hraniční hora přejmenována na Granitzberg a po skončení války byla českým překladatelem nesprávně pojmenována jako Žulová hora, i přesto, že se v ní žádná žula nenacházela. Po tomto zjištění byl hoře dán název Špičák, což Jaroslava Tušlu velmi mrzelo a jeho přáním bylo, aby hora dostala svůj původní název – Hraniční hora.⁹⁰

Poté, co Jaroslav Tušla odešel do důchodu, přestěhoval se do Ústí nad Orlicí, ale na obec Výprachtice nezanevřel a každoročně se tam vracel, ať už na významné akce obce, či na srazy s učiteli nebo bývalými žáky. Jaroslav Tušla zemřel roku 1997 v Ústí nad Orlicí.⁹¹

2.6.8 Obsah rozhovoru se zástupcem ředitele Mgr. Jiřím Formánkem

Rozhovor se uskutečnil dne 1. 4. 2021 on-line formou.

Jiří Formánek začal učit na výprachtické škole ZŠ Pravečka již roku 1997. Vyučuje předměty Matematiku a chemii a od roku 2014 vykonává pozici zástupce ředitele školy. Vykonává také funkci výchovného poradce. Základní školu ve Výprachticích definuje jako úplnou základní školu s více jak stoletou tradicí, která vyhovuje všem současným nárokům vzdělávání. Žáci jsou po absolvování základní školy konkurenceschopní na všech typech škol. V posledních letech za pomoci Místní akční skupiny (MAS) proběhla na škole rozsáhlá rekonstrukce.

Dle jeho názoru ovlivnili jeho pedagogickou kariéru všichni, se kterými se během let ve školním prostředí setkal a zdůrazňuje, že si váží převážně těch, kteří dokázali být za všech

⁸⁹ Tamtéž s. 29.

⁹⁰ Tamtéž s. 29.

⁹¹ Tamtéž s. 29.

okolností spravedliví. Mezi významné osobnosti školy řadí bývalého ředitele Jindřicha Berana, Mgr. Radku Beranovou a Mgr. Zlatu Kotyzovou.

Pan Formánek dále uvádí, že řízení školy se v posledních letech neustále mění. Je potřeba mít výborné manažerské a diplomatické schopnosti. Dále také zmiňuje nezbytnou znalost práce na PC a digitální kompetence. Mezi další potřebné schopnosti k řízení školy zařadil komunikační schopnosti a podporu mezi všemi pracovníky, kteří se na chodu školy podílejí. Mezi osoby, které ovlivňují dění ve škole, však zahrnul také rodiče, žáky, členy rady školy a zřizovatele. Jako jednu z překážek při řízení školy zmínil neustálé zvyšování počtu nutných vykonávaných činností, především administrativních, které jsou po vedení školy požadovány.

Pan Formánek se domnívá, že nadále se zvyšující administrativa společně s nynějším distančním vzděláváním nejvíce znesnadňuje práci na vedení a rozvoji školy. Na druhé straně škole výrazně pomáhá spolupráce se zřizovatelem obcí Výprachtice a Mikroregionem Severo-Lanškrounsko.

Za působení pana Formánka se na škole podařilo provést rekonstrukci přírodovědné učebny a počítačové učebny, vybudovat laboratoř přírodovědných předmětů. Na škole byla vybudována školní kuchyňka, keramická dílna a uskutečnilo se vybudování konektivity školy.

Závěr

Téma Historie vybraných škol na Lanškrounsku a významné osobnosti tohoto regionu jsem se rozhodl zpracovat, protože je neprobádané a některé z výše uvedených informací jsou pro veřejnost nedostupné. S historií škol a jejími osobnostmi na Lanškrounsku se v běžném životě setkáme jen zřídka i přes význam, který pro region představují.

Popsal jsem historii škol od jejich založení až po současnost, jejich osobnosti a zmínil nejdůležitější události, které se na školách udály. Dále jsou součástí práce řízené polostrukturované rozhovory s řediteli škol, kterými prezentuji jejich profesní život, karierní úspěchy, pohledy a názory na školství. Z výše uvedených informací z podkapitol rozhovorů s řediteli je patrné, že se neustále zvyšující byrokracie a zavedená právní subjektivita ztěžuje chod škol. Z informací je zřejmé, že díky práci těchto ředitelů došlo k postupné digitalizaci škol, docházelo k různým přestavbám a budování škol, navazovaly se spolupráce se zahraničními školami, zakládaly se zájmové kroužky. V neposlední řadě měl každý dotazovaný pedagogický vzor, který ho ovlivnil v jeho budoucí pedagogické práci.

I přesto, že některé prameny a zdroje byly hůře dohledatelné, práce je vícezdrojová a obsahuje i informace veřejně nedostupné. Součástí vyhledávání pramenů byla i návštěva vybraných škol, jejichž představitelé mi umožnili nahlédnout do některých pramenů. Spousta informací mi byla sdělena i ústně od ředitelů, kteří mi poskytli rozhovor.

Cíle bakalářské práce se mi podařilo splnit, z použitých zdrojů se mi podařilo získat požadované informace k tématu a vytvořit tak přehled historie škol a jejich osobností doplněný rozhovory s řediteli v mikroregionu Lanškrounsko. Tedy zmapování významných škol, jejich historie i současnosti, osobností a vše s nimi související. Tato práce by mohla umožnit nahlédnutí do chodu práce ředitelů škol a také zjistit jejich přínos pro školu, pohled do historie, současnosti a v neposlední řadě náhled do vzdělávání pro veřejnost.

Archivní zdroje

Archiv základní školy ve Výprachticích. i. č. III.-36, *Zápisy o poradách učitelských sborů obec. I mešť. školy ve Výprachticích od šk. r. 1916 do 19...*

Archiv obecního úřadu obce Výprachtice. *Kniha pamětní obecné školy Výprachtické. 1876-1906.*

Fotografie z osobního archivu Mgr. Oldřicha Strnada.

Knižní zdroje

BORKOVCOVÁ, Marie, ed. *Lanškrounsko: Vlastivědný sborník městského muzea Lanškroun*. Lanškroun: Městské muzeum Lanškroun, 2003. ISBN 978-80-254-2609-8.

BORKOVCOVÁ, Marie, ed. *Lanškrounsko: Vlastivědný sborník městského muzea Lanškroun*. 3. ročník. Lanškroun: Městské muzeum Lanškroun, 2005. ISBN 978-80-254-2609-8.

BORKOVCOVÁ, Marie, ed. *Lanškrounsko: Vlastivědný sborník městského muzea Lanškroun*. 5. ročník. Lanškroun: Městské muzeum Lanškroun, 2007. ISBN 978-80-254-2609-8.

BORKOVCOVÁ, Marie, ed. *Lanškrounsko: Vlastivědný sborník městského muzea Lanškroun*. 9. ročník. Lanškroun: Městské muzeum Lanškroun, 2011. ISBN 978-80-254-2609-8.

BORKOVCOVÁ, Marie, ed. *Lanškrounsko: Vlastivědný sborník městského muzea Lanškroun*. 11. ročník. Lanškroun: Městské muzeum Lanškroun, 2013. ISBN 978-80-254-2609-8.

FIDLEROVÁ, Martina a Jaroslav NOVÁK, ed. *Almanach 1999–2009*. Lanškroun: Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Lanškroun, 2009. ISBN Neuvedeno.

Integrovaná střední škola Lanškroun: almanach k 50. výročí školy. Lanškroun: Integrovaná střední škola Lanškroun, 1999. ISBN Neuvedeno.

JINDRA, Radomil. *Historie evangelické církve v Čermné*. V Horní Čermné: Farní sbor Českobratrské církve evangelické, 2008. ISBN 978-80-254-2709-5

JEŽEK, Jan. *Ředitelé škol v Horní Čermné*. Horní Čermná: Jan Ježek, 2002. ISBN Neuvedeno.

KÁBRT, Karel a Radim DUŠEK, ed. *Nové letopisy města Ústí nad Orlicí a jeho okolí*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006. ISSN 1214-2794.

KLEINER, Karel, ed. *Almanach gymnasia v Lanškrouně: k 25. výročí prvních českých maturit a k stému výročí otevření budovy gymnasia*. Lanškroun: Gymnasium v Lanškrouně, 1974. ISBN Neuvedeno.

Lanškrounský kulturní zpravodaj: Květen 1972. Lanškroun: Jednotný závodní klub ROH, 1972

Lanškrounský kulturní zpravodaj: Červen 1972. Lanškroun: Jednotný závodní klub ROH, 1972

Lanškrounský kulturní zpravodaj: Červenec 1972. Lanškroun: Jednotný závodní klub ROH, 1972

MACKOVÁ, Marie a Jan VOGEL. *Výprachtice 1304-2004*. Výprachtice: Obecní úřad Výprachtice, 2004. ISBN 80-239-3426-0.

NOVÁK, Jaroslav, ed. *Almanach: střední odborná škola a střední odborné učiliště Lanškroun*. Lanškroun: SOŠ a SOU Lanškroun, 2019. ISBN Neuvedeno.

ŠILAR, Jan a Vladimír JANSÁ. *700 let obce Čermná*. [Čermná: Obec Čermná, 2005]. ISBN 80-239-3135-0.

Výprachtická škola v minulosti a současnosti: Zaměření na období 2. světové války. Olomouc, 1997. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Doc. PhDr. Drahomíra Holoušová, CSc.

ZEZULA, Jan a Renata BOČKOVÁ. *Almanach gymnázia Lanškroun: k 120. výročí otevření gymnázia.* Lanškroun: ROSA Lanškroun, 1994. ISBN neuvedeno.

120 let gymnázia v Lanškrouně. Lanškroun: Městské muzeum Lanškroun, 1994. ISBN Neuvedeno.

1929 - 1979 padesáté výročí nové české školy v Lanškrouně. Lanškroun: Sdružení rodičů a přátel školy při ZŠ Gottwaldova ulice v Lanškrouně, 1979. ISBN Neuvedeno.

Internetové zdroje

Historie školy: Oslavy 100 let školy. *Základní škola Jindřicha Pravečka, Výprachtice* [online]. Výprachtice: Základní škola Jindřicha Pravečka, Výprachtice [cit. 2021-04-04]. Dostupné z: <https://www.zsvyprachtice.cz/file.php?nid=6985&oid=6136857>

Historie školy. *Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Lanškroun* [online]. Lanškroun: SOŠ a SOU Lanškroun [cit. 2021-04-04]. Dostupné z: <https://www.spslan.cz/o-skole/historie-skoly>

Historie. *ZŠ Dobrovského* [online]. Lanškroun: ZŠ Dobrovského 630, Lanškroun, 2021 [cit. 2021-04-04]. Dostupné z: <https://www.zslado.cz/index.php/o-nas/historie>

O městě Lanškroun. *Město Lanškroun* [online]. Lanškroun: Městský úřad Lanškroun, 2015 [cit. 2021-04-04]. Dostupné z: <https://www.lanskroun.eu/o-meste-lanskroun/d-2328/p1=2546>

Více o mikroregionu. *Svazek obcí Lanškrounsko* [online]. Lanškroun: Svazek Lanškrounsko, 2021 [cit. 2021-04-04]. Dostupné z: <https://www.dso-lanskrounsko.cz/lanskrounsko-vice>

Výroční zpráva SOŠ a SOU Lanškroun [online]. Lanškroun: SOŠ a SOU Lanškroun, 2019 [cit. 2021-04-04]. Dostupné z: <https://www.spslan.cz/files/1fc76c1d872e0d7ae1d1c8b820e77d3d.pdf>

Výroční zpráva ZŠ Dobrovského [online]. Lanškroun: Mgr. Dana Krátká, 2020 [cit. 2021-04-04]. Dostupné z: https://www.zslado.cz/phocadownloadpap/vyrocnizpravy/vyrocnizprava_2019-2020.pdf

ZŠ Horní Čermná: Výroční zpráva 2018-2019 [online]. Horní Čermná: ZŠ Horní Čermná, 2019, [cit. 2021-03-31]. Dostupné z: http://www.zshornicermna.cz/?page_id=176

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Otázky k řízenému polostrukturovanému rozhovoru - vzor

Příloha č. 2 - Fotografie gymnázia Lanškroun z roku 1905

Příloha č. 3 – Budova SOŠ a SOU Lanškroun na ulici Lidická

Příloha č. 4 – Budova SOŠ a SOU Lanškroun na ulici Kollárova

Příloha č. 5 – Fotografie Vlastimila Schejbala

Příloha č. 6 – Fotografie budovy ZŠ Dobrovského z roku 1929

Příloha č. 7 – Fotografie Jaroslava Tušly

Příloha č. 8 – Fotografie Josefa Vincenta

Otázky k rozhovoru

1. Jak byste charakterizoval školu, ve které působíte?
2. V jakém období jste jako ředitel působil/Jak dlouho působíte jako zástupce ředitele školy?
3. Kdy jste začal svoji pedagogickou praxi a které předměty vyučujete?
4. Měl jste někdy nějaký pedagogický vzor a čeho jste si u něj/ní vážil?
5. Jaké vlastnosti by měl mít učitel v dnešní době, aby obstál?
6. Můžete vzpomenout na významnou osobnost (Váš předchůdce, kolega, ...) školy, ve které působíte?
7. Musí se v dnešní době řídit škola jiným způsobem než za Vašich předchůdců?
8. Co Vám pomáhá a naopak znesnadňuje práci při zvyšování úrovně školy?
9. Co se podařilo za Vašeho působení na škole? (např. rekonstrukce, družební styky, nové obory, materiální vybavení, využití nových technologií, projekty, kroužky, ...)

Fotografie gymnázia Lanškroun z roku 1905

Zdroj: ZEZULA, Jan a Renata BOČKOVÁ. *Almanach gymnázia Lanškroun: k 120. výročí otevření gymnázia*. Lanškroun: ROSA Lanškroun, 1994, ISBN neuvedeno.

Budova SOŠ a SOU Lanškroun na ulici Lidická

Zdroj: FIDLEROVÁ, Martina a Jaroslav NOVÁK, ed. *Almanach 1999–2009*. Lanškroun: Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Lanškroun, 2009. ISBN Neuveдено.

Budova SOŠ a SOU Lanškroun na ulici Kollárova

Zdroj: NOVÁK, Jaroslav, ed. *Almanach: střední odborná škola a střední odborné učiliště Lanškroun*. Lanškroun: SOŠ a SOU Lanškroun, 2019. ISBN Neuvedeno.

Fotografie Vlastimila Schejbala

Zdroj: ŠLAHORA, Dušan. Vlastimil Schejbal – Vzácný člověk, vzorný učitel. In: BORKOVCOVÁ, Marie, ed. *Lanškrounsko: Vlastivědný sborník městského muzea Lanškroun*. 5. ročník. Lanškroun: Městské muzeum Lanškroun, 2007. s. 57. ISBN 978-80-254-2609-8

Fotografie budovy ZŠ Dobrovského z roku 1929

Zdroj: *1929 - 1979 padesáté výročí nové české školy v Lanškrouně*. Lanškroun: Sdružení rodičů a přátel školy při ZŠ Gottwaldova ulice v Lanškrouně, 1979. ISBN Neuvedeno.

Fotografie Jaroslava Tušly

Zdroj: ŠLAHORA, Dušan. Jaroslav Tušla. In: BORKOVCOVÁ, Marie, ed. *Lanškrounsko: Vlastivědný sborník městského muzea Lanškroun*. Lanškroun: Městské muzeum Lanškroun, 2003. ISBN 978-80-254-2609-8.

Příloha č. 8

Fotografie Josefa Vincence

Zdroj: Fotografie z osobního archivu Mgr. Oldřicha Strnada.

Anotace

Jméno a příjmení:	Jan Popelář
Katedra:	Katedra společenských věd
Vedoucí práce:	PhDr. Pavel Kopeček, Ph.D.
Rok obhajoby:	2021

Název práce:	Historie vybraných škol na Lanškrounsku a významné osobnosti tohoto regionu
Název v angličtině:	History of selected schools in Lanškrounsko and great figures of this region
Anotace práce:	Bakalářská práce se zabývá tématem historie škol a jejich osobnostmi na Lanškrounsku. Předmětem práce je vypracovat přehled významných škol na Lanškrounsku, jejich historii a významné osobnosti. V teoretické části je popsána historie a současnost jednotlivých významných škol na Lanškrounsku. Součástí teoretické části jsou i rozhovory s řediteli škol. Obsahem rozhovorů jsou pohledy ředitelů na moderní dějiny školství v posledních 40 letech, náhled do jejich profesního života, zjištění negativ a pozitiv postu ředitele, jejich vzpomínky na osobnosti školy a také jejich přínos pro školu během funkčního období.
Klíčová slova:	Historie, historie škol, významné osobnosti, Lanškrounsko, rozhovor s řediteli, ředitel, Výprachtice, Lanškroun, Horní Čermná, Gymnázium Lanškroun, SOŠ a SOU Lanškroun, ZŠ Horní Čermná, ZŠ Jindřicha Pravečka Výprachtice, ZŠ Dobrovského Lanškroun

<p>Anotace v angličtině:</p>	<p>Bachelor thesis deals with history and great figures of schools in the area of Lanškrounsko. The theme of this bachelor thesis is to formulate overview of significant schools in the area of Lanškrounsko, its history and great figures. In the theoretical part is described history and present of each significant school in the area of Lanškrounsko. Part of the theoretical section are interviews with directors of each school. Primary content of these interviews is their look into history of their working life, negatives connected to this job, their memories of great figures connected to a particular school and also their contribution to school as a director.</p>
<p>Klíčová slova v angličtině:</p>	<p>History, history of schools, great figures, Lanškrounsko, interview with directors, director, high schools, secondary schools, Výprachtice, Horní Čermná, Lanškroun, The Grammar school Lanškroun, The Elementary school Pravečka Výprachtice, The Elementary school Dobrovského, The Elementary school Horní Čermná, SOŠ and SOU Lanškroun</p>
<p>Přílohy vázané v práci:</p>	<p>Příloha č. 1 – Otázky k řízenému polostrukturovanému rozhovoru - vzor</p> <p>Příloha č. 2 - Fotografie gymnázia Lanškroun z roku 1905</p> <p>Příloha č. 3 – Budova SOŠ a SOU Lanškroun na ulici Lidická</p> <p>Příloha č. 4 – Budova SOŠ a SOU Lanškroun na ulici Kollárova</p> <p>Příloha č. 5 – Fotografie Vlastimila Schejbala</p> <p>Příloha č. 6 – Fotografie budovy ZŠ Dobrovského z roku 1929</p> <p>Příloha č. 7 – Fotografie Jaroslava Tušly</p> <p>Příloha č. 8 – Fotografie Josefa Vincenta</p>

Rozsah práce:	102581 znaků, 15 278 slov
Jazyk práce:	Čeština